

 NIEUWS

Algemene vergadering:
nieuw bestuur en
statutenwijziging voor Brulocalis

 NIEUWS

Gesprek met de nieuwe voorzitters
van Brulocalis en de Federatie van
Brusselse OCMW's

 ONDER DE LOEP

Het dilemma van de bezettingen
ter bedde

Tref.punt

Stad en Gemeenten van Brussel-Hoofdstad

KLIMAATTRANSITIE

Baanbrekende projecten... en grote uitdagingen!

N° 143

AFGIFTEKANTOOR: BRUSSEL X
TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
MEI - JUNI 2025
ERKENNINGSNUMMER P 921662

Belfius

Buitengewoon Belgisch ♡

Bescheidenheid
is typisch
Belgisch

Prof. Dr. Alex Mottrie
Uroloog

Baanbrekende
ideeën ook

belfius.be/buitengewoonbelgisch

Belfius Bank NV - Karel Rogierplein 11, 1210 Brussel - +32 2 222 11 11 - belfius.be - RPR Brussel BTW BE 0403.201.185 - IBAN BE 23 0529 0064 6991 - BIC GKCCBEBB - FSMA nr. 19649 A.

DIRECTIE:

Corinne François

COÖRDINATIE:

Mathieu Stassart

REDACTIE:

Céline Grimberghs, Philippe Delvaux,
Céline Mercier, Alessia Messina,
Ingrid Moreau, Justyna Podrazka,
Émilien Pommier, Nina Ramos,
Mathieu Stassart, Lisa Thibaut,
William Verstappen.

VERTALING:

AV Translations, Logos Languages,
Patrice Van Laethem

SECRETARIAAT:

Joao André

ABONNEMENTEN:

02 238 51 49

welcome@brulocalis.brussels

RECLAME:

Target Advertising
02 880 59 14 ou 081 55 40 78
www.targetadvertising.be

CREDITS FOTO'S:

Rijksarchief Brussel, Belga, Raad van Europa,
Ethias, Pixabay, Shutterstock, Unsplash,
Urban.Brussels

COVERFOTO:

Alexandros Michailidis © shutterstock

LAYOUT EN PRODUCTIE:

ACG bv (Atelier Création Graphique)
www.acg-bxl.be

Tref.punt wordt gedrukt op
100% gerecycleerd papier

Cette revue existe aussi en français.
Si vous souhaitez recevoir le Trait d'Union,
contactez notre secrétariat:
welcome@brulocalis.brussels

Tref.punt is integraal te vinden op
www.brulocalis.brussels

BRULOCALIS

Koningsstraat 168 - 1000 Brussel
Tel 02 238 51 40

welcome@brulocalis.brussels
www.brulocalis.brussels

INHOUDSTAFEL

EDITORIAAL: SAMEN VOOR DE LOKALE BESTUREN! 05

NIEUWS

BRULOCALIS: EEN NIEUWE VOORZITTER EN EEN NIEUW BESTUUR..... 06

NIEUWS

2025: EEN NIEUW HOOFDSTUK VOOR BRULOCALIS
GESPREK MET DE VOORZITTERS CHRISTIAN LAMOULINE
EN SÉBASTIEN LE POIVRE 08

DOSSIER TRANSITIE

ARCHISOLS: FOCUS OP DE BRUSSELSE BODEM 10

KLIMAATTRANSITIE:
TUSSEN LOKALE AMBITIES EN STRUCTURELE BELEMMERINGEN 14

BRUSSEL WACHT BELANGRIJKE MILIEU-UITDAGINGEN 16

ENERGIEGEMEENSCHAPPEN:
INNOVEREN IN HET BELANG VAN DE BRUSSELSE GEMEENTEN 20

HET KLIMAATFRESCO:
EEN TOOL VOOR DE LOKALE BESTUREN IN DE ECOLOGISCHE TRANSITIE 22

ONDER DE LOEP

(ONVEILIGE) BEZETTING TER BEDE:
WANNEER DE CONSTRUCTIE ZELF VOLKOMEN BOUWVALLIG IS GEWORDEN 24

ONDER DE LOEP

DRINGENDE MEDISCHE HULP: IS GEZONDHEID NOG EEN RECHT? 26

UIT HET GEWEST

PARADIGM EN BRUSSEL CONNECTIT: DE IT-UITDAGINGEN AANPAKKEN 28

ONDER DE LOEP

OPENBAAR VERVOER VOOR IEDEREEN?..... 30

ONDER DE LOEP

"MANDATARISSEN ONDER DRUK EN LOKALE BESTUREN
IN VOLLE VERANDERING: ETHIAS IS ER VOOR U" 34

EUROPA

CLRAE: EEN ZITTING MET FOCUS OP MENSENRECHTEN 36

VERENIGING IN ACTIE

..... 38

Met de steun van

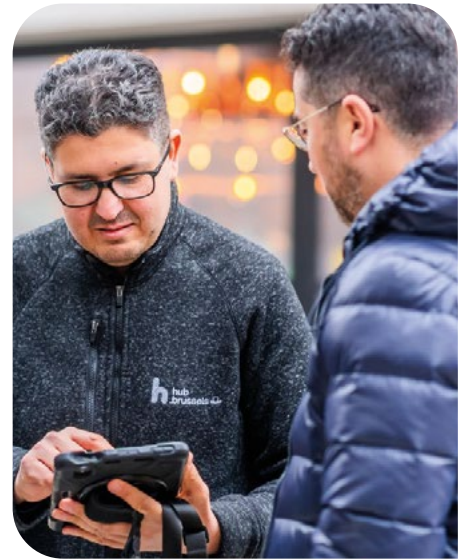
BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN
GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

hub.brussels:

lokale dienstverlening ten dienste
van bedrijven en gemeenten.

Als centrale speler in de regionale economische ontwikkeling ontplooit hub.brussels, het Brussels Agentschap voor Ondernemerschap, een waaier aan initiatieven die zo dicht mogelijk aansluiten bij de noden van bedrijven in de 19 gemeenten van het Gewest. Het Agentschap zet daarbij in op verschillende strategische hefboomen om het lokale economische weefsel te versterken.

Gedecentraliseerde infosessies om beter te ondersteunen

Dankzij de dienst **hub.info** organiseert hub.brussels regelmatig informatiesessies in de wijken, vaak in samenwerking met gemeenten en handelsverenigingen. Deze presentaties, die vaak gevolgd worden door meer persoonlijke gesprekken, laten toe om kennis te maken met het brede ondersteuningsaanbod in Brussel en bieden concrete antwoorden aan projectdragers en ondernemers rond uiteenlopende thema's: administratieve formaliteiten, subsidies en financiering, overdracht, e-commerce of duurzame transitie.

Doelstelling: ondernemerschap toegankelijk maken voor iedereen, overal en voor iedereen.

De adviseurs van **hub.info** komen naar jouw wijk of zijn telefonisch bereikbaar via het **nr. 1819** of op **info.hub.brussels**

Diepgaande buurtkennis via analytics.brussels

Om lokale beleidsmakers te ondersteunen en hen te helpen bij de heropleving van hun grondgebied, stelt hub.brussels het platform **analytics.brussels** ter beschikking. Dat centraliseert waardevolle gegevensoverhandel, voetgangersstromen in de Brussels wijken, ondernemersdynamiek en tal van andere belangrijke indicatoren. Deze analyses vergemakkelijken de ontwikkeling van gericht beleid en weloverwogen besluitvorming, ten dienste van een veerkrachtigere en aantrekkelijkere lokale economie.

Ontdek het platform voor datavisualisatie en -analyse op **analytics.brussels**

De commerciële dynamiek ondersteunen

De teams van **hub.brussels** begeleiden handelaars actief bij de keuze van hun locatie, het verkrijgen van milieu- en stedenbouwkundige vergunningen, de inrichting van hun winkel, het aanvragen van regionale subsidies... Bij wegenwerken ondersteunen ze de lokale overheden om de negatieve impact ervan tot een minimum te beperken, door informatie en begeleiding van de getroffen handelszaken.

Opent er binnenkort een zaak in uw buurt en is er bijvoorbeeld een stedenbouwkundige vergunning nodig?

hub.brussels helpt graag!
Ontdek onze diensten op onze website

SAMEN VOOR DE LOKALE BESTUREN!

Beste collega's,

Ik ben vereerd dat ik de rol van voorzitter van Brulocalis mag opnemen. Ik wil alle leden hartelijk danken voor hun vertrouwen. Graag breng ik ook hulde aan het werk van mijn voorganger, Olivier Deleuze, wiens mandaat gekenmerkt werd door een open dialoog en een sterk engagement ten aanzien van de lokale besturen. Mijn waardering gaat eveneens uit naar het aftredende bureau en de raad van bestuur voor hun inzet en toewijding.

De buitengewone algemene vergadering van 18 juni was een mijlpaal in de geschiedenis van Brulocalis. Er werden niet alleen statutenwijzigingen goedgekeurd, maar ook de bestuursorganen werden helemaal vernieuwd. Het nieuwe team houdt rekening met het politieke en taalkundige evenwicht, en met de principes van genderpariteit. Ik ben in het bijzonder verheugd dat het streven naar pariteit nu formeel is verankerd in onze statuten. Dit is een belangrijke stap in onze ambitie om een voorbeeld te zijn op het vlak van goed bestuur.

De gemeenten en OCMW's zijn de eerste verdedigers van de lokale democratie. Er rust een zware verantwoordelijkheid op hun schouders. In Brussel zijn de uitdagingen aanzienlijk: veiligheid, leefbare omgeving, sociale cohesie, versterken van onderlinge banden, ecologische transitie, efficiënt beheer van middelen en een structurele herfinanciering van onze lokale besturen. Deze complexe vraagstukken vragen om concrete antwoorden, doorgedreven expertise, een groot aanpassingsvermogen en een sterke dosis veerkracht.

Ik vat dit mandaat aan met de waarden die de kracht uitmaken van Brulocalis: pluralisme en samenwerking. Daarbij laat ik me leiden door een heldere visie op onze missie: de lokale besturen ondersteunen, verdedigen en promoten. De structurele toenadering tot de Conferentie van burgemeesters – die tot uiting komt in de uitbreiding van ons bureau – is daar een krachtig voorbeeld van. Samen zullen we zichtbaarder, consistent en efficiënter optreden.

Ik geloof oprecht in de kracht van samenwerking. Door onze krachten te bundelen, ervaringen te delen en onze autonomie te respecteren, kunnen we de uitdagingen van vandaag en morgen met vertrouwen aangaan. Ik beloof om jullie stem te zijn, met nuance, overtuiging en openheid.

Bedankt voor jullie vertrouwen.

Christian Lamouline,
Voorzitter van Brulocalis

> Céline Mercier, verantwoordelijke van de communicatiedienst van Brulocalis

BRULOCALIS: EEN NIEUWE VOORZITTER EN EEN NIEUW BESTUUR

Na de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2024 heeft Brulocalis tijdens een buitengewone algemene vergadering van 18 juni zijn bestuursorganen vernieuwd. Statutenwijzigingen, nieuwe bestuurders, een uitgebreid bureau, de formele verankering van genderevenwicht, en een nieuwe voorzitter: Christian Lamouline.

Deze vernieuwing past binnen een dynamiek van openheid, nauwere samenwerking met de Conferentie van burgemeesters en ons blijvend engagement ten dienste van de Brusselse lokale besturen.

STATUTENWIJZIGING

Tijdens de algemene vergadering van juni werd een reeks voorstellen goedgekeurd, met als doel de werking van Brulocalis te optimaliseren, de bestuursstructuur te versterken en ethische principes te verankeren.

VOLLEDIGE VERNIEUWING

Na de verkiezingen van 13 oktober 2024 werd tijdens de buitengewone algemene vergadering op 18 juni **de volledige vernieuwing** goedgekeurd van de leden van de algemene vergadering, van de raad van bestuur, van het bureau, en van het voorzitterschap.

De raad van bestuur van Brulocalis telt 39 bestuurders, benoemd voor een hernieuwbaar mandaat van zes jaar. Daarvan worden maximaal 19 bestuurders benoemd op voordracht van de aangesloten gemeenten, en op voorwaarde dat alle gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vertegenwoordigd zijn. De overige bestuurders worden benoemd op voordracht van de bestuurders aangeduid door de gemeenten, en met oog voor het evenwicht op taalkundig en politiek vlak (volgens de bepalingen van de methode D'Hondt). Ook genderpariteit wordt nagestreefd, in overeenstemming met de statuten van Brulocalis.

Enkel burgemeesters, schepenen en gemeenteraadsleden kunnen als bestuurder benoemd worden. Een uitzondering geldt voor de voorzitter van de Federatie van OCMW's, die raadslid is van een OCMW. De kandidatuur van een gemeenteraadslid is enkel ontvankelijk indien het College van burgemeester en schepenen van zijn of haar gemeente zich hier niet tegen verzet.

De voorgestelde samenstelling van de nieuwe raad van bestuur van Brulocalis werd aldus goedgekeurd. Aansluitend vond een eerste raad van bestuur plaats om – conform de nieuwe statuten – de voorzitter, vicevoorzitters en leden van het bureau aan te duiden. Zij zullen aanblijven tot het einde van de lopende ambtstermijn, dus tot na de volgende verkiezingen in oktober 2030.

CHRISTIAN LAMOULINE, HET NIEUWE GEZICHT VAN BRULOCALIS

Christian Lamouline (56) is jurist van opleiding en overtuigd humanist. Hij heeft meer dan 30 jaar ervaring in de politiek op federaal, gewestelijk en lokaal niveau. Aanvankelijk werkte hij als adviseur en kabinetschef voor federale vicepremiers, gewestelijke ministers, parlementsleden en schepenen. Vervolgens was hij meer dan acht jaar actief als secretaris-generaal van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel (GOB), de administratie van het Gewest. In die laatste rol moderniseerde hij de administratie en vertegenwoordigde hij het Gewest en België op internationaal niveau.

In 2018 zette hij, onder de vlag van het CDH, de stap naar de lokale politiek als gemeenteraadslid in Sint-Agatha-Berchem, een gemeente in het noordwesten van Brussel met iets meer dan 25.000 inwoners. Daar zetelt hij als Voorzitter van de raad. Hij is nauw betrokken bij het lokale gemeenschapsleven, onder meer als initiatiefnemer en coördinator van het Buurtinformatienetwerk (BIN) Berchem Center. Op 3 september 2020 nam hij het burgemeesterschap over van Joël Riguelle die zijn mandaat, zoals aangekondigd, voortijdig aan hem overdroeg.

Toen hij moest kiezen tussen zijn gewestelijke

functie en het burgemeesterschap – twee functies die niet verenigbaar zijn – koos hij ervoor om zich volledig toe te leggen op zijn rol van burgemeester. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2024 werd hij herkozen en zo in die functie bevestigd.

Voor hem staat teamwerk centraal: "Succes behaal je in de eerste plaats samen!"

TOENADERING TOT DE CONFERENTIE VAN BURGEMEESTERS

Deze algemene vergadering staat in het teken van de toenadering tussen Brulocalis en de Conferentie van burgemeesters. Op verzoek van deze laatste werd het bureau van Brulocalis uitgebreid met vijf leden van het bureau van diezelfde conferentie. Het aantal leden stijgt daardoor van tien naar vijftien.

Deze uitbreiding is een logisch gevolg van de steeds nauwere samenwerking tussen beide organisaties in de voorbije jaren. Dit zal meer politieke zichtbaarheid geven aan de adviezen van Brulocalis en de slagkracht van de Conferentie van burgemeesters vergroten, omdat zij haar werking kan baseren op de studies en analyses van het team van Brulocalis. Tegelijk bevestigt dit het groeiende belang van het politieke werk van Brulocalis van de voorbije jaren.

DANK AAN DE AFTREDENDE LEDEN EN VOORZITTER

Het volledige team van Brulocalis wil van deze gelegenheid gebruik maken om de aftredende leden van de verschillende organen en de aftredende voorzitter, Olivier Deleuze, van harte te bedanken. Hun inzet en constructieve bijdragen hebben het politieke en bestuurlijke werk van Brulocalis mee vormgegeven.

Dankzij hun engagement klinkt de stem van plaatselijke besturen steeds luider op de verschillende bestuursniveaus, en worden de belangen van de Brusselse gemeenten en OCMW's met kracht en overtuiging verdedigd.

DE VERTEGENWOORDIGERS VAN DE GEMEENTEN
IN DE RAAD VAN BESTUUR**Benoît Cerexhe**Sint-Pieters-Woluwe • Les
Engagés • burgemeester**Philippe Close**

Brussel • PS • burgemeester

Luca D'Agro Anderlecht • MR
gemeenteraadslid**Romain De Reusme**

Elsene • PS • burgemeester

Sophie de Vos

Oudergem • DéFi • burgemeester

Vincent De Wolf

Etterbeek • MR • burgemeester

Valentine Delwart

Ukkel • MR • schepen

Hatim El Asri Ganshoren • PS
gemeenteraadslid**Jennifer Gesquière**

Jette • MR • schepen

Audrey Henry

Schaarbeek • MR • burgemeester

Emir Kir Sint-Joost-ten-Node
IND burgemeester**Christian Lamouline**Sint-Agatha-Berchem • Les
Engagés • burgemeester**Véronique Leveux**

Evere • PS • schepen

Olivier Maingain Sint-Lambrechts-Woluwe • IND
burgemeester**Catherine Moureaux**Sint-Jans-Molenbeek • PS
burgemeester**Hang Nguyen**Watermaal-Bosvoorde • MR
schepen**Olivia P'tito**

Koekelberg • PS • burgemeester

Charles Spapens

Vorst • PS • burgemeester

Jean Spinette

Sint-Gillis • PS • burgemeester

DE VERTEGENWOORDIGERS VAN DE POLITIEKE
PARTIJEN IN DE RAAD VAN BESTUUR**Mohamed Arabi**Team Fouad Ahidar
gemeenteraadslid • Anderlecht**Gauthier Calomne**

MR • schepen • Elsene

Bieke Comer

Vooruit • schepen • Anderlecht

Fabrice Cumps

PS • burgemeester • Anderlecht

Carla Dejonghe Open VLD • schepen
Sint-Pieters-Woluwe**Benjamin Devos**PTB • gemeenteraadslid
Schaarbeek**Loïc Fraiture**PTB • gemeenteraadslid
Sint-Gillis**Geoffroy Kensier**

Les Engagés • schepen • Elsene

Perrine LedanECOLO • gemeenteraadslid
Ukkel**Marc Loewenstein**DéFi • gemeenteraadslid
Vorst**Martine Maelschalk**

MR • schepen • Oudergem

Catherine Morenville

ECOLO • schepen • Sint-Gillis

Alain Mugabo

ECOLO • schepen • Vorst

Loes Salomez

GROEN • schepen • Sint-Gillis

Anton Schurmans Cd&v • gemeenteraadslid
Schaarbeek**Emre Sumlu**ECOLO • gemeenteraadslid
Sint-Jans-Molenbeek**Claire Vandevivere**Les Engagés • burgemeester
Jette**Tanguy Verheyen**MR • gemeenteraadslid
Sint-Pieters-Woluwe**Christine Verstegen**ECOLO • gemeenteraadslid
Sint-Lambrechts-Woluwe**Corinne François**Directeur van Brulocalis
Secretaris van de
bestuursorganen**Sébastien Lepoivre**PS • Voorzitter van
de OCMW-Federati

ZIT IN BUREAU VAN BRULOCALIS

2025: EEN NIEUW HOOFDSTUK VOOR BRULOCALIS

In april werd Sébastien Lepoivre verkozen tot voorzitter van de Federatie van Brusselse OCMW's, in opvolging van Khalid Zian. Op 18 juni, tijdens de buitengewone algemene vergadering, droeg Oliver Deleuze het voorzitterschap van Brulocalis over aan Christian Lamouline. Brulocalis grijpt deze gelegenheid aan om de twee nieuwe voorzitters te vragen naar hun visie en de grote uitdagingen waar de Brusselse lokale besturen de komende zes jaar voor staan.

> Christian Lamouline en Sébastien Lepoivre

Welke uitdagingen en kansen ziet u voor de komende zes jaar?

Christian Lamouline: "De Brusselse gemeenten staan voor grote structurele uitdagingen: steeds grotere druk op de begroting, een toenemende vraag naar diensten dicht bij huis en een mooiere leefomgeving, een klimaattransitie die in een stroomversnelling moet worden gebracht en een sociaal weefsel dat in een zeer diverse context moet worden versterkt. Daar komen nog eens de uitdagingen bij op het vlak van digitalisering, lokaal bestuur en de veiligheidsproblemen. De gemeenten kunnen deze uitdagingen alleen aangaan als ze over voldoende middelen beschikken en beter samenwerken. Hun autonomie staat op het spel: ze moeten de middelen en de vrijheid hebben om te handelen. Daarom is het essentieel dat de lokale besturen beter worden ondersteund en meer worden gehoord."

Sébastien Lepoivre: "Het worden moeilijke tijden voor de OCMW's, terwijl de sector meer dan ooit broodnodig is en toch regelmatig wordt uitgehold. Het OCMW is een van de meest zinvolle openbare diensten die er zijn. Deze instelling komt op voor de meest fundamentele rechten van mensen die daar elders geen aanspraak op kunnen maken. De uitdagingen zijn groot, gezien de huidige samenleving en de veranderingen in het werkgelegenheids-, integratie- en armoedebeleid. We moeten onze krachten bundelen met de burgemeesters, zodat onze organisaties op een intelligente en doeltreffende manier kunnen blijven werken voor de Brusselaars. Daarnaast moeten we ervoor zorgen dat het welzijn van het OCMW-personeel, dat in de eerste lijn staat, met de grootste zorg wordt beschermd."

Tot slot wil ik eraan herinneren dat een samenleving alleen goed kan functioneren als ze zorgt voor de meest kwetsbaren!"

Hoe ziet u uw rol als voorzitter? Wat heeft u tot deze stap bewogen?

CL: "Ik ben sinds 2020 burgemeester, herkozen in 2024, en ik ben ervan overtuigd dat we ons als lokale overheid op een keerpunt bevinden, nu we nog steeds de gevolgen ondervinden van grote gezondheids-, energie- en sociale crises."

Ik zie mijn rol als die van een 'facilitator', een 'woordvoerder', uiteraard in overleg met het bureau en de raad van bestuur, een 'bruggenbouwer', in de eerste plaats met de Conferentie van burgemeesters. Ik wil de link leggen tussen deze Conferentie, die een sterke politieke legitimiteit heeft, en Brulocalis, dat over erkende expertise beschikt. Dat betekent dat ik moet luisteren naar de behoeften van het terrein en de ambtenaren, dat ik de mensen van Brulocalis moet ondersteunen in hun ontwikkeling en dat ik de dynamiek van de netwerken die we hebben opgebouwd, nog moet versterken."

Mijn engagement is gebaseerd op de overtuiging dat de gemeenten het fundament van onze democratie vormen. Als burgemeester zie ik elke dag hoe complex de realiteit op het terrein is en hoe noodzakelijk het is om een sterke instantie te hebben die de belangen van de gemeenten behartigt. Brulocalis moet een hefboom zijn voor samenwerking en invloed kunnen uitoefenen."

SL: "Ik ben sinds 2019 OCMW-voorzitter en ben het volledig eens met Christian: we staan op een kruispunt. De voorbije vijf jaar waren ongekend en zwaar voor de lokale besturen. Door de opeenstapeling van grote crises voelen we vandaag nog steeds de maatschappelijke gevolgen. De lokale besturen hebben hun verantwoordelijkheid genomen, maar ze kunnen het niet alleen.

Ik zie voor mij een rol weggelegd als fervent verdediger van onze sector, die zo noodzakelijk en zichtbaar is, maar toch zo slecht begrepen wordt. De OCMW's zijn essentiële instellingen met tal van troeven waarop we moeten inzetten en waarvan we de expertise moeten vertrouwen. De uiteenlopende Brusselse realiteiten mogen niet langer naast elkaar bestaan en onze administraties moeten verenigd, beschermd en gerespecteerd worden.

De Federatie van Brusselse OCMW's binnen Brulocalis moet een echte troef zijn voor de lokale besturen. Zij moet het orgaan zijn dat de instellingen en, via hen, alle kwetsbare burgers verdedigt en ondersteunt. Dat is mijn engagement."

Hoe ziet u de taken van Brulocalis en de Federatie van Brusselse OCMW's evolueren?

CL: "Brulocalis moet vooral de belangen van de gemeenten blijven behartigen, maar zich ook verder ontwikkelen als factor van mutualisering, innovatie en anticipatie. De gewestelijke uitdagingen vragen om een gezamenlijke, gestructureerde en duurzame aanpak. Brulocalis kan ook instaan voor opleidingen, strategische reflectie en samenwerking met andere bestuursniveaus."

SL: "De twee zijn nauw met elkaar verbonden. Iemand die bij het OCMW komt aankloppen voor ondersteuning, begeleiding of hulp (in welke vorm dan ook), is ook een burger van de gemeente. Onze uitdagingen zijn dus strategisch gezien dezelfde: in staat zijn om aan de behoeften te voldoen, onze verplichtingen na te komen en het vertrouwen in de openbare instelling te behouden. De leden moeten op de Federatie van OCMW's kunnen terugvallen, zij moeten worden gehoord en geadviseerd, maar nog meer verde-

digd tegen aanvallen op ons gemeenschappelijk fundament: de menselijke waardigheid garanderen aan hen die niets hebben."

Waarom moeten gemeenten en OCMW's lid worden van Brulocalis en de Federatie?

CL: "Eendracht maakt macht. Als lid van Brulocalis krijg je juridische, administratieve en strategische ondersteuning. Je maakt ook deel uit van een dynamisch geheel waarin de gemeenten hun stem kunnen laten horen in gewestelijke en federale dossiers. Zo krijg je meer invloed, ondersteuning en expertise."

SL: "Alleen ga je sneller vooruit, samen kom je verder. Ik geloof sterk in groepsdynamiek. Voordelen halen uit samenwerkingen en kwalitatieve bijdragen van experts die analyses en tools maken voor de leden is een onmiskenbaar pluspunt. De bezorgdheid over de toekomst is volkomen terecht. Door de realiteit van iedereen in het veld met één krachtige stem binnen eenzelfde erkende structuur te vertolken, zullen we beter gehoord worden en, naar ik hoop, gevolgd worden."

De maatregelen van de federale regering, onder meer op het vlak van werkloosheidsuitkeringen, zullen een grote impact hebben op de OCMW's en de gemeenten, zeker in Brussel. Hoe kunnen we ons daarop voorbereiden?

CL: "Eerst moet de precieze impact van deze hervormingen in kaart worden gebracht: hoeveel mensen worden erdoor getroffen, welk takenpakket komt erbij en met welke middelen moet dat worden uitgevoerd? Die analyse is momenteel aan de gang, maar moet nog worden verfijnd op basis van de definitieve beslissingen en deadlines. Vervolgens moeten we onze organisaties aanpassen, de personeelsbehoeften inschatten en onze begeleidingsmaatregelen bijstellen.

Maar de echte vraag is die van de financiering. Als de federale overheid extra taken naar de OCMW's overhevelt, moet zij daarvoor ook de middelen vrijmaken. Daarnaast is een goede afstemming met de gewestelijke en gemeenschapsbevoegdheden noodzakelijk. Ik denk daarbij in de eerste plaats aan de begeleiding van werkzoekenden en de integratie op de arbeidsmarkt.

Deze uitdaging komt bovenop andere, zoals de aangekondigde fusie van de Brusselse politiezones. Ook hier staat financiering centraal, boven de noodzakelijke nabijheid. De 'KUL-norm' moet absoluut worden herzien. Anders zal de gemeente het verschil moeten blijven bijpassen,

terwijl haar begroting al onder druk staat."

SL: "Dit is een enorme en historische uitdaging voor de OCMW's. Hoewel er nog heel wat onzekerheden zijn, kan niemand ontkennen dat de lokale besturen een heel zware last krijgen en dat er een grote kans is op onevenwichtigheden. We hebben behoefte aan een gemeenschappelijke strategie. Daar werken we samen met alle voorzitters aan. We moeten alle onduidelijkheden wegwerken en daarvoor met alle beleidsniveaus in dialoog treden. Ik ben er echter van overtuigd dat de druk op de OCMW's, en bijgevolg ook op de gemeenten, onze instellingen zal dwingen zich in een te korte tijd aan te passen om de gevolgen van deze revolutie op te vangen.

De OCMW's zullen van een middelenverbintenis naar een resultaatsverbintenis gaan. Onze instellingen, die al zo onder druk staan, zullen opnieuw worden verplicht om extra taken op zich te nemen, een deel van het werk van andere instanties op te vangen en in de plaats te treden van de sociale zekerheidsmechanismen. Het gaat hier uiteraard om een financiële kwestie: er zijn bijkomende en adequate middelen nodig, die slechts gedeeltelijk door de federale overheid zullen worden gefinancierd.

Brussel zal, in verhouding tot de bevolking en het grondgebied, meer mensen moeten opvangen die moeilijker te re-integreren zijn en dat in een zeer specifieke arbeidsmarkt. Door de Brusselse lokale besturen te verdedigen, proberen we het hele Gewest en zijn inwoners te beschermen!"

Hoe kunnen gemeenten beter samenwerken om een antwoord te bieden op gewestelijke uitdagingen (klimaat, mobiliteit, veiligheid, enz.)?

CL: "Samenwerking tussen gemeenten is super belangrijk. Dat moet gebeuren aan de hand van concrete plannen, met dezelfde doelen, een duidelijk bestuur en veel steun uit het Gewest. Brulocalis kan daarbij helpen door mensen met elkaar in contact te brengen, netwerken op te zetten, proefprojecten te steunen en goede praktijken te delen. Wat het Gewest doet, moet dicht bij de mensen staan."

SL: "De samenwerking tussen de OCMW's, de gemeenten en het Gewest moet worden verstevigd door middel van een solide en permanente dialoog. Daartoe moet de Federatie concreet vorm krijgen en worden uitgerust met een doeltreffend team dat banden smeedt en onderhoudt. Met volledige eerbied voor de autonomie en de eigen werking van elk lid moet Brulocalis een koepel en een samenhangende en nuttige schakel vormen."

> Interview door Philippe Delvaux, verantwoordelijke externe communicatie van Brulocalis

ARCHISOLS: FOCUS OP DE BRUSSELSE BODEM

Het onderzoeksproject ArchiSols, wat staat voor 'Archives des Sols' (bodemonderzoek), verzamelt en mobiliseert zoveel mogelijk informatie over de Brusselse bodemgesteldheid. Deze gegevens zijn afkomstig van allerlei bronnen en worden nog te weinig benut. Brulocalis had een gesprek met Julie Goffaux, coördinator van het ArchiSols-project bij Urban, François Antoine en Arnaud Peters, respectievelijk diensthoofd en archiefhistoricus bij het Rijksarchief te Brussel.

> Julie Goffaux, Arnaud Peters & François Antoine

ARCHISOLS

» innoviris
brussels
we fund your future

Archives de l'État
Rijksarchief
www.arch.be

L O LABORATORY
U R URBANISM
I S INFRASTRUCTURE
E ECOLOGIES

Vandaag de dag is bodemkwaliteit een vrij onbekend en weinig toegankelijk gegeven. Nochtans is er heel wat 'slapende' kennis over de geschiedenis van de bodem te vinden, zowel in archieven en de literatuur als in het collectieve geheugen. ArchiSols wil de geschiedenis van de bodem en het grondgebied belichten aan de hand van een aantal onderzoeken die resultaten maar ook methoden moeten opleveren. Een van de hoofddoelen van het project is de oprichting van een participatief platform om bij te dragen aan archiefgegevens en deze in beeld te brengen.

Brulocalis: Wat is ArchiSols precies en welke partijen zijn erbij betrokken?

François Antoine: "ArchiSols is een onderzoeksproject ontstaan uit een intuïtie van verschillende instellingen. Bij het Rijksarchief denken we al lang na over hoe we onze archiefcollecties kunnen gebruiken om actuele kwesties, zoals bodemkwaliteit, te belichten. De archieven bevatten waardevolle en vaak diep begraven informatie over bodemgebruik, activiteiten uit het verleden, verontreinigingsrisico's ... Door deze informatiebronnen te benutten, kunnen we de huidige bodemgesteldheid

documenteren vanuit een benadering van publieksgeschiedenis.

Er wordt al verschillende jaren aan co-onderzoek gedaan, en dat onderzoek is intussen de operationele fase ingegaan. Het wordt nog tot het najaar van 2026 gefinancierd via het Co-Create-programma¹. Daarna zouden we kunnen overschakelen op co-ontwikkeling, op voorwaarde dat we een nieuwe subsidie krijgen. We zijn ook op zoek naar andere financieringsbronnen, bijvoorbeeld via Beliris of Europese fondsen²."

Julie Goffaux: "Het project krijgt de steun van urban.brussels, het Rijksarchief te Brussel en de faculteit Architectuur van de ULB/Ter Kamenen. Publieke partners zoals Leefmilieu Brussel en drie gemeenten (Anderlecht, Ukkel en Sint-Lambrechts-Woluwe) zijn actief betrokken bij de uitvoering van het project, maar ook verschillende experts, verenigingen en burgers. Het project streeft een wetenschappelijk, operationeel en participatief doel na.

Momenteel heeft elk van de drie deelnemende gemeenten een aantal gronden geselecteerd waarvan ze eigenaar zijn en die ze willen laten onderzoeken. Om privacyredenen onderzoeken we voorlopig geen privéterreinen."

Waarom is het belangrijk dat we beter op de hoogte zijn van de bodemgesteldheid?

Arnaud Peters: "Een bodem is als een lichaam: het heeft een voorgeschiedenis. Het is gebruikt, behandeld, verontreinigd en veranderd. In de negentiende eeuw, toen er nog geen elektriciteit bestond, was er bijvoorbeeld veel interesse in gas. Maar dat gas werd geproduceerd in fabrieken met een enorme impact op het milieu. Net zoals vele kleine waterlopen, die we nu idyllisch vinden, in de vooroorlogse periode gebruikt werden voor kleinschalige industriële productie-eenheden. We zijn dit al lang vergeten, maar die fabriekjes hebben die rivieren en beken wel verontreinigd. Het is belangrijk om dat allemaal uit te pluizen voordat we iets heraanleggen of bouwen of aan tuinbouw beginnen te doen. Uiteindelijk zouden we **de kosten** van bepaalde

> Ontwikkeling van een industriële activiteit in Anderlecht, 1858-1959. Sinds het keizerlijke decreet van 1810 is een administratieve toestemming (van de provincieraad of gemeente) nodig voor elk bedrijf dat een industriële activiteit wil ontwikkelen.

projecten kunnen **verlagen** en het **bodemgebruik beter kunnen vastleggen op basis van de bodemgesteldheid**.

De adviesbureaus bevestigen dat hoe beter het historisch dossier gedocumenteerd is, hoe lager de kosten zullen zijn, aangezien de analyse- en saneringsmaatregelen beperkt zullen blijven tot wat noodzakelijk en specifiek vastgesteld is, in beter begrensde gebieden en voor doelgerichte soorten van verontreinigende stoffen. Fedexsol³ (de vereniging van erkende bodemsaneringsdeskundigen in Franstalig België) vraagt ook om tools zodat de archieven beter benut worden.

Wat moet ArchiSols opleveren?

FA: "De bedoeling is om meer inzicht te krijgen in de geschiedenis van bodems, zodat we ze beter kunnen beheren. Momenteel is 80% van de percelen niet opgenomen in de inventaris van de bodemtoestand⁴. Er is dus nog zeer veel ruimte voor verbetering, maar we moeten de gegevens uit een heleboel verschillende bronnen halen.

Daarvoor leggen we een **databank** aan en richten we een **participatief platform** op. Daarin zullen historische fiches van terreinen, oude kaarten die samengevoegd zijn met milieugegevens, bijdragen van burgers, enzovoort te vinden zijn. Noem het een 'medisch dossier van de bodem'.

"Momenteel is 80% van de percelen niet opgenomen in de inventaris van de bodemtoestand"

JG: "We hebben het al gehad over het onderzoekaspect van het project, met name voor alles wat te maken heeft met de identificatie en inventarisatie van de archiefbronnen, maar daarnaast moeten we ook **kaartlagen** samenstellen: we zijn oude kaarten aan het inscannen, geolokaliseren ze en passen ze aan zodat ze via Brugis op de huidige basiskaarten gelegd kunnen worden. Zo krijgen we een beter beeld van hoe een perceel geëvolueerd is. Dat is een van de deliverables op macroniveau, dus voor het gewestelijk grondgebied."

AP: "Op microniveau zijn er **de terreinen** die geselecteerd zijn door onze partnergemeenten en waarvoor we **historische** onderzoeken uitvoeren ter ondersteuning van bodemonderzoeken. Daarnaast voeren we ook **thematische studies** omtrent bepaalde sectoren uit. We willen eigenlijk de kennis over de geschiedenis van de bodemverontreiniging in het Brussels Gewest uitbreiden."

FA: "Een ander type deliverable zijn de methoden die we ontwikkelen. De bedoeling is dat die verspreid en gekopieerd kunnen worden."

Wat de methodologische tools betreft, was Arnaud Peters bijvoorbeeld betrokken bij de op-

stelling van de 'Guide de référence pour l'étude d'orientation'⁵ voor het Waals Gewest. Deze referentiegid legt het kwaliteitsniveau vast waaraan de oriëntatiestudie moet beantwoorden om te voldoen aan de bepalingen in het Waalse decreet van 5 december 2008 betreffende het bodembeheer. Hoewel de gids bedoeld is voor Wallonië, zijn een aantal elementen zeker ook interessant voor de Brusselaars.

De Waalse oriëntatiestudie komt min of meer overeen met het Brusselse verkennend bodemonderzoek (VBO)⁶. De ambitie van ArchiSols is namelijk om nieuwe methodologische tools te ontwikkelen (zoals een inventaris van de documentaire bronnen), die aangepast zijn voor Brussel.

Hoe documenteert u een bodem?

FA: "Eerst identificeren we een perceel of terrein. Daarna beginnen we aan deskresearch: we raadplegen lokale en nationale archieven, plannen, vergunningen, inspectieverslagen, oude kaarten, stedenbouwkundige documenten ... Binnenkort zouden we ook toegang krijgen tot de archieven van **verzoekers**. Er wordt ook deskresearch verricht op het terrein,

1 <https://www.innoviris.brussels/nl/program/co-create>

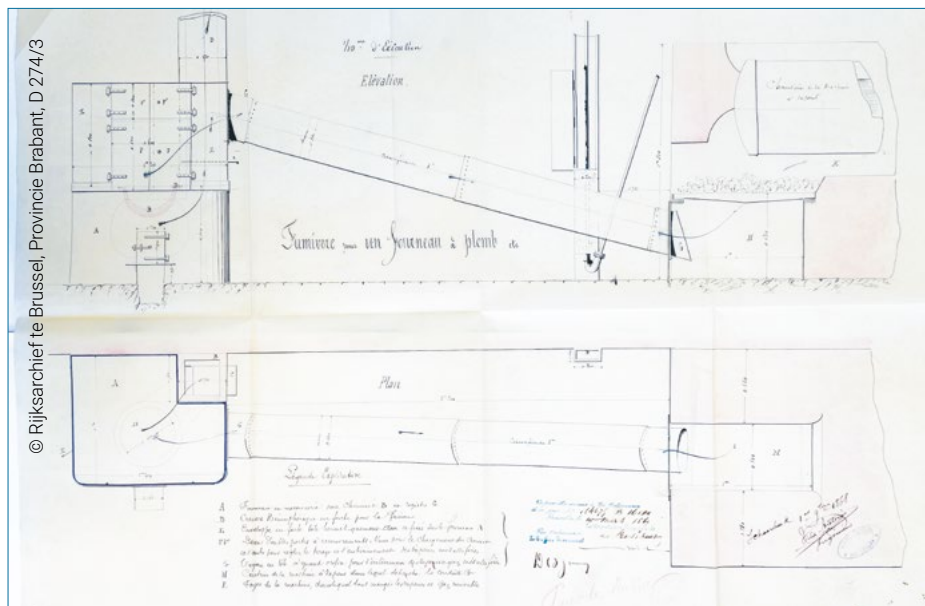
2 Er is contact opgenomen met het Brusselse aanspreekpunt voor Europa: <https://ncp.brussels/>

3 <https://www.fedexsol.be/fr/>

4 Volgens Davila, F., De Muynck, S., Marsin, Scohier, C., Swartenbroeck, M.-A., 2020. 'Les sols pollués bruxellois : revue critique et propositions', studie IEB, 30 december 2020. 49 p., beschikbaar op www.ieb.be

5 De gids kan gedownload worden op <https://sol.environnement.wallonie.be/home/sols/sols-pollues/code-wallon-de-bonnes-pratiques-cwbp-etude-dorientation.html>

6 Beschikbaar op https://urba.irisnet.be/nl/vergunning/de-vergunningsaanvraag/het-verkennend-bodemonderzoek-vbo?set_language=nl

© Rijksarchief te Brussel, Provincie Brabant, D 274/3

> Rookverdrijver voor een loodoven, Brussel, 1868-69

waar nieuwe gegevens geïdentificeerd kunnen worden. Na uitvoerige analyse worden al deze elementen samengevoegd om het historische gebruik van de bodem te reconstrueren.

Sinds kort wordt bij het Rijksarchief een waardevolle bron voor bodemanalyse bewaard, namelijk het **kadastrale archief**. Een deel van die archiefbestanden is gedigitaliseerd, maar de meeste bestaan nog altijd maar alleen in een papieren versie, hoewel ze nochtans zeer informatief zijn. Ik denk bijvoorbeeld aan de 'mutatieschetsen', die meer vertellen over hoe gebouwen geëvolueerd zijn en waarvoor ze vroeger gebruikt werden. Deze documenten zijn erg waardevol omdat ze geen informatie verstrekken op het niveau van het kadastrale perceel, maar op het niveau van het **subperceel**.

En dan is er nog het **mondelinge archief**. In zo'n archief worden de uitspraken van oudere mensen (arbeiders, burens, enz.) verzameld die de vorige bestemmingen van een terrein kennen en er soms als laatste nog informatie over kunnen geven."

Kunnen burgers zelf ook bijdragen aan deze inventarisatie?

JG: "Ja, dat vormt zelfs een hoeksteen van het project. In de partnergemeenten organiseren we participatieve workshops, zodat de inwoners hun herinneringen, documenten en foto's kunnen delen. Dit mondelinge of private geheugen is soms het enige middel om bepaalde stukken van de geschiedenis van een wijk te kunnen reconstrueren."

FA: "Via zulke getuigenissen zijn we bijvoorbeeld te weten gekomen dat een bepaald terrein vroeger gebruikt werd als niet-aangegeven kolenopslagplaats. Zonder deze verhalen zouden we niet beschikken over die informatie. Het project heeft erg veel aan dergelijke co-constructie. Lokale geschiedeniscirkels en buurtcomités spelen een belangrijke rol in de kennis over een terrein. Voormalige werknemers en archiefbestanden van bedrijven die vroeger in het Brussels Gewest actief waren, zijn ook waardevolle bronnen.

Het project heeft een multidisciplinair aspect, want er kunnen vaardigheden nodig zijn op het vlak van biologie, geschiedenis, archeologie, stedenbouw ... Door de bronnen en benaderingswijzen te vergelijken, kunnen we de milieuresico's beter in kaart brengen."

AP: "Op eenzelfde perceel kunnen een fabriek, een magazijn en daarna woningen met moestuinen bestaan hebben.

In België zijn de vergunningen die afgeleverd zijn aan bedrijven (voor gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke activiteiten – sinds 1810) al erg waardevolle bronnen. Deze vergunningen zijn te vinden op de kaartportalen van de drie gewesten, en aan de hand van een deel ervan werden overigens de inventarissen opgemaakt die gebruikt worden in het kader van het gewestelijk beleid voor bodembescherming."

JG: "Vervolgens maken we een **synthesefiche** met nuttige informatie op: eerdere gebruiksdoeleinden, soorten activiteiten, verwerkte producten en risico's. Deze fiche is gekoppeld

EN DE GEWESTELIJKE STRATEGIE?

In Brussel vallen verontreinigde bodems onder de ordonnantie van 5 maart 2009 betreffende het beheer en de sanering van verontreinigde bodems. De Good Soil-strategie voorziet in de volgende maatregel: "De uitvoeringsbesluiten van de bodemordonnantie aanpassen om er de concepten van geïntegreerd en duurzaam bodembeheer in op te nemen, ten opzichte van de resultaten van de administratieve, financiële en socio-economische impactstudies."

In 2025 zou een groot stedenbouwkundig dossier afgerond worden, namelijk: het **GBP**. Voor de opstelling van de nieuwe versie daarvan (Share the city) wordt momenteel gewacht op het advies van de gemeenten. De concrete link met ArchiSols moet nog gelegd worden, maar het zou de bestemming van de bodems alleen maar ten goede komen. Voor meer informatie over het project rond het GBP, zie ook ons artikel 'De gedeelde stad' dat verscheen in onze nieuwsbrief nr. 141.

De **Good Soil-strategie** werd gelanceerd in 2019. De richt- en actielijnen van de strategie werden in 2024 goedgekeurd. Het doel van de Good Soil-strategie is om tot duurzaam bodembeheer te komen door alle bedreigingen – ondoorbaarheid, verdichting, erosie, verlies van organisch materiaal, verontreiniging, enz. – te bestrijden en de ontwikkeling van levende bodems te bevorderen.

De strategie ligt in lijn met SoilStat (een programma van de Verenigde Naties)⁷ en met de EU-strategie voor bodembescherming.

ArchiSols, nochtans een initiatief van het Rijksarchief, is niet uitdrukkelijk opgenomen in de Good Soil-maatregelen. Het sluit wel aan bij de maatregelen 'Kennisopbouw', 'Territoriale ontwikkeling' en 'Partnerschappen' van de gewestelijke strategie.

Meer informatie over Good Soil is te vinden op <https://environnement.brussels/goodsoil>

aan **geografische coördinaten** en zal op termijn ingekeken kunnen worden op een cartografisch platform.”

Hoe zal dat platform eruitzien?

JG: “Het wordt een **participatieve mapping interface**. Gebruikers zullen op een perceel kunnen klikken en toegang krijgen tot de bekende geschiedenis van de bodem: oude plannen, foto's, archiefdocumenten, getuigenissen ... We willen dat het platform toegankelijk is voor het grote publiek, maar tegelijk ook nuttig is voor bodemexperts, stedenbouwkundigen en gemeenten.”

FA: “Het is een tool die kan helpen bij het nemen van beslissingen. Om bodemonderzoeken gericht uit te voeren, de kosten te drukken, onnodige analyses te vermijden of juist risico's op te sporen waar vroeger geen aandacht aan besteed werd.”

Levert het project geen juridische problemen op, bijvoorbeeld op het vlak van privacy en persoonsgegevens?

JG: “Ja, natuurlijk. We hebben veel samengewerkt met juristen om te voldoen aan de AVG. We werken eraan om gevoelige documenten te anonimiseren, we publiceren geen namen wanneer dat niet nodig is, en we bakenen de toegangsvoorwaarden goed af.”

FA: “Het is een constante evenwichtsoefening tussen het recht op informatie en het recht om vergeten te worden. Maar in de meeste gevallen gaat het om oude gegevens, voor historische of milieudoelinden. Daar gelden dus speciale regelingen voor.”

In een eerste fase focussen we op terreinen die eigendom van de publieke sector zijn, om geen waardevermindering te veroorzaken door oude vervuiling op een privéterrein aan het licht te brengen. Zodra het onderwerp duidelijk afgebakend is met het oog op de bescherming van de privacy, zullen we bekijken hoe we het onderzoek kunnen uitbreiden naar privéterreinen.”

Welke rol spelen de gemeenten?

JG: “De gemeenten zijn partners op verschillende niveaus. Ze geven ons toegang tot hun archieven, die vaak zeer uitgebreid zijn maar onderbenut worden. Daarnaast informeren ze de burger over de activiteiten van het project. Ze zijn zelf ook vragende partij voor deze tools om hun grondgebied beter te beheren.”

ArchiSols zet de lokale besturen multidisciplinair in, zodat de verantwoordelijken voor openbare wegen, stedenbouw, milieu, huisvesting, cultuur, politie (voor de vergunningen die daar

gearchiveerd worden) en natuurlijk de gemeentearchieven betrokken worden bij de dialoog.

De Brusselse gemeentearchieven zijn namelijk maar voor een deel opgenomen in de databank van Leefmilieu Brussel (voor de afgifte van bodemattesten). En dat is precies waar dit project om draait.”

FA: “De gemeenten worden ook geconfronteerd met concrete situaties: vergunningen die afgeleverd moeten worden, verontreinigde bodems, braaklanden die gesaneerd moeten worden ... Hun betrokkenheid is cruciaal om dit project concreet te maken. De lokale besturen zijn echt wel de natuurlijke partner van ArchiSols. In het najaar van 2025 zullen de bijdragen van de gemeentearchieven overigens in de verf gezet worden tijdens een speciaal event.”

En wat na ArchiSols?

JG: “We zouden graag hebben dat het platform voortleeft na afloop van het project. Idealiter wordt het opgenomen in een permanente structuur, misschien een gewestelijk bestuur, en wordt het op die manier verder aangevuld. Dat is ook een aspect waar we nog aan werken.”

FA: “We hopen ook dat de ontwikkelde methode in andere steden gereproduceerd wordt. Het is geen vaste tool maar een benaderingswijze die overgenomen kan worden.”

AP: “Het opleidingsaspect is ook niet onbelangrijk. We leiden studenten, gemeentebestuurders en onderzoekers op in deze interdisciplinaire aanpak. De bedoeling is om een culturele verandering teweeg te brengen in de manier waarop we naar de bodem kijken.”

Op termijn zal het project resulteren in on-site onderzoeken (gemeenteterreinen), thematische studies over de geschiedenis van de industriële vervuiling in Brussel, methodologische instrumenten (archiefgidsen, lokalisatietools, enz.) en geogelocaliseerde gegevens geïntegreerd in een participatief platform, die allemaal zeer nuttig zullen zijn voor de Brusselse gemeenten.

Meer info op <https://www.archisols.brussels.nl/> en de socials van Archisols

Een artikel over het ArchiSols-project is te vinden in 'Science Connection', het magazine van het Belgische federale wetenschapsbeleid (nr. 68, p. 4-9): https://www.belspo.be/belspo/organisation/pub/pub_ostc/sciencecon/68s-ci_nl.pdf

7 Via www.fao.org

EUROPEES KADER IN DE MAAK

Europa maakt zich al enkele jaren zorgen over zijn bodemkwaliteit en werkt momenteel aan een richtlijn die een kader vastlegt voor de bewaking en bescherming van de Europese bodems.

Afgelopen april heeft de Raad een **voorlopig** akkoord bereikt met het Europees Parlement over deze richtlijn. In dat akkoord “*is de ambitie, niet-bindende doelstelling behouden om tussen nu en 2050 gezonde bodems tot stand te brengen*”.

Op grond van deze toekomstige richtlijn zullen de lidstaten eerst de **gezondheid van alle bodems op hun grondgebied** monitoren en vervolgens **beoordelen**.

De Raad en het Parlement waren het erover eens dat er een solide, samenhangend monitoringkader met vergelijkbare gegevens nodig is. Ze kwamen overeen dat de lidstaten bemonsteringspunten voor monitoring zullen aanwijzen op basis van een **gemeenschappelijke EU-methode**. Het akkoord zou binnenkort door beide instellingen bevestigd worden.

Merk op dat de certificaten die Leefmilieu Brussel bij elke verkoop van grond aflevert – met equivalenten in het Vlaamse en Waalse Gewest – van België al een van de pionierslanden maken op het vlak van bodemkennis, vooral nu er meer gedetailleerde historische gegevens aan toegevoegd kunnen worden.

Bron: ‘Richtlijn bodemmonitoring: Raad en Parlement akkoord’, Persmededeling van de Raad van de EU, 10 april 2025.

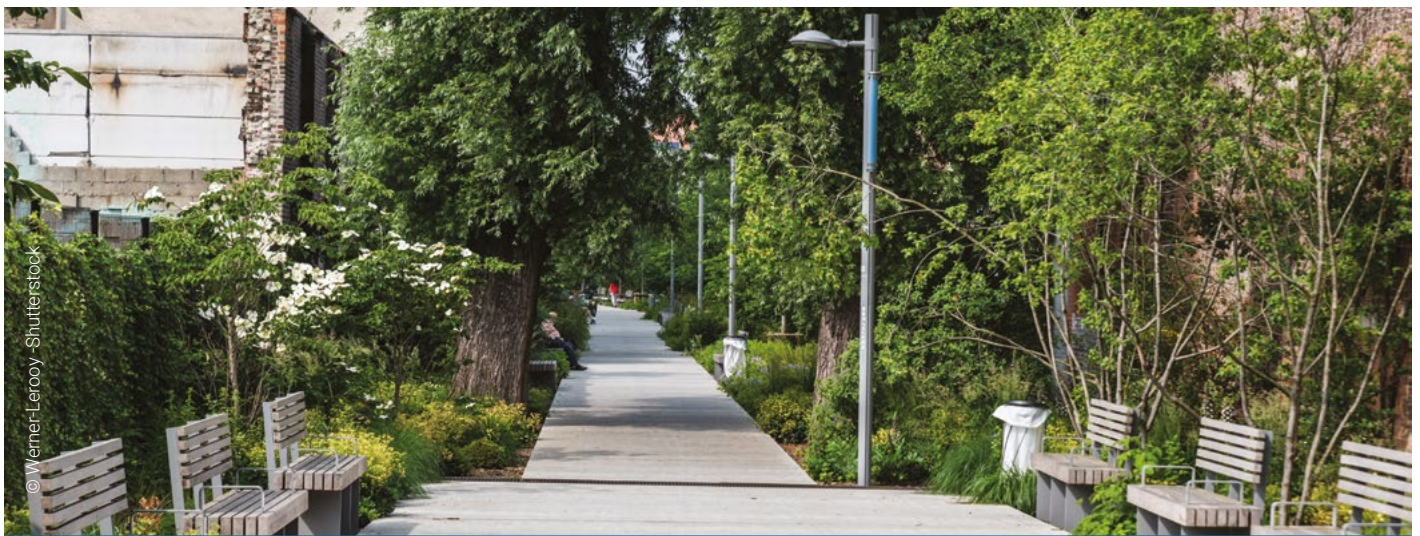
CASESTUDY: DE STERRENWACHT VAN UKKEL

De gemeente zou er graag stadslandbouw ontwikkelen, maar dat gaat voorlopig niet omdat het perceel waarop het gebouw staat, onder categorie 4 van de inventaris van de bodemtoestand valt (verontreinigd perceel dat onderzocht of behandeld wordt). Tijdens bodemanalyses in 2008 en 2019 werden normoverschrijdingen vastgesteld op de plaats van een ketelhuis (brandstoftanks). In zo'n geval is een historisch onderzoek essentieel om het risico op verontreiniging te begrenzen en eventueel nauwkeurigere analyses uit te voeren. Door daarnaast ook een terreinonderzoek uit te voeren, kan het gebied afgebakend worden waar geen risico op vervuiling bestaat en dat dus geschikt is voor tuinbouw.

> Lisa Thibaut, adviseur bij Brulocalis

KLIMAATTRANSITIE: TUSSEN LOKALE AMBITIES EN STRUCTURELE BELEMMERINGEN

Begin 2025 hield Brulocalis een enquête onder de bevoegde schepenen voor milieu, klimaat en energie. Waarom? Om een beter inzicht te krijgen in de dynamiek in de Brusselse gemeenten, weten wat hun prioriteiten, hun behoeften zijn en ook de obstakels waarmee ze te kampen hebben. In de nasleep van de belangrijke verkiezingen helpt deze feedback uit het veld om te weten welke steun we moeten bieden en om nog eens te wijzen op de uitdagingen van een succesvolle klimaattransitie op lokaal niveau.

> In Schaarbeek, de promenade in het park van de Zennevallei met zijn bankjes en bomen.

Dertien gemeenten reageerden op de enquête van Brulocalis: Vorst, Anderlecht, Evere, Ganshoren, Ukkel, Watermaal-Bosvoorde, Jette, Schaarbeek, Molenbeek, Stad Brussel, Sint-Gillis, Sint-Lambrechts-Woluwe en Oudergem. De antwoorden waren per gemeente allemaal zeer verschillend - andere grootte, ander socio-economisch profiel en andere bevolkingsdichtheid - maar lopen niettemin gelijk als het gaat over wat als prioritair wordt bestempeld.

In antwoord op een open vraag over de belangrijkste milieu-, klimaat- of energiekwesties van dit moment, komen drie prioriteiten duidelijk naar voren:

- **Afvalbeheer**, genoemd door meer dan de helft van de gemeenten,
- **Energierenovatie** van openbare en particuliere gebouwen,
- **Behoud van biodiversiteit** en **vergroening van stedelijke ruimten**.

Deze thema's zijn nauw verbonden met de levenskwaliteit van de inwoners. Hieruit blijkt een sterke wens om de oorzaken en gevolgen van klimaatverandering aan te pakken en tegelij-

kertijd te voldoen aan de groeiende verwachtingen van burgers inzake hun levenskwaliteit. Daarnaast zijn er meer specifieke stedelijke problemen zoals de strijd tegen **hitte-eilanden**, **overstromingen**, **duurzame mobiliteit**, **lokale en duurzame voedselvoorziening** en **klimaat-rechtvaardigheid**, die geleidelijk een integraal onderdeel wordt van het gemeentelijk denken.

FASTBERADENHEID OM TE HANDELEN ONDANKS BEPERKTE SPEELRUIMTE

Toen we de lokale besturen vroegen welke drie concrete resultaten ze in de loop van deze legislatuur wilden bereiken, kwamen de antwoorden allemaal op hetzelfde neer: ze wilden hun gemeente **groener, veerkrachtiger en duurzamer** maken. Daarvoor willen ze werken aan de openbare ruimte, de bebouwing en het gedrag van de mensen.

Velen van hen vermelden de **effectieve implementatie van hun gemeentelijk klimaatplan**, de ruggengraat van de gemeentelijke milieuacties.

In dit document staan doelstellingen voor de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen en de aanpassing aan de klimaatverandering. Je kan ook zien welke vooruitgang in de loop der jaren is geboekt.

Wat ook nog vaak genoemd wordt als doelstelling is **sensibilisering van het publiek, recycleren van afval en het meer doorlaatbaar maken van de bodem** – vaak quick wins, maar ook acties die tijd, deskundigheid... en middelen vragen.

HET GROOTSTE STRUIKELBLOK: ER ZIJN MEER MIDDELEN NODIG

Ondanks hun vastberadenheid om iets te doen, stuiten de gemeenten op een aantal obstakels. Overal wordt wel het **gebrek aan personeel en financiële middelen** genoemd als het grootste struikelblok voor de uitvoering van het klimaatbeleid. Voor heel wat medewerkers vertaalt dit zich in een opeenstapeling van dossiers, moeilijkheden bij de uitvoering en zelfs de onmogelijkheid om bepaalde financieringsmo-

gelijkheden te benutten door een gebrek aan administratieve capaciteit.

"Overal hoor je dat het gebrek aan personeel en financiële middelen de uitvoering van een klimaatbeleid in de weg staan"

Daarbij komen nog het **gebrek aan lokale autonomie**, vooral dan op het vlak van stedenbouw, **uiteenlopende politieke visies** binnen de gemeentelijke meerderheid, het moeilijk kunnen **samenwerken tussen diensten** en de verschillende beleidsniveaus, en soms het beperkte **draagvlak**, ondanks de groeiende belangstelling voor de klimaatproblematiek.

Sommige gemeenten wijzen er ook op dat de klimaatplannen, hoewel ze een kader bieden, nog steeds niet volledig geïntegreerd worden in de gemeentelijke werking. Niet alle diensten en spelers voelen zich betrokken.

DUIDELIJKE PRIORITEITEN DEZE LEGISLATUUR

In de enquête werd respondenten ook gevraagd om acht milieuvraagstukken in volgorde van prioriteit te rangschikken. De resultaten bevestigen de hierboven geschetste trends. Hieronder volgt de rangschikking:

1. **Uitvoering van het gemeentelijk klimaatplan**
2. **Energie-efficiënte renovatie van gebouwen**
3. Afvalbeheer
4. **Sensibilisering over gedragsverandering**
5. **Regenwaterbeheer / overstromingsbeheer**
6. **Natuur in de stad en biodiversiteit**
7. **Duurzaam voedsel (Good Food)**

WELKE ROL VOOR DE GEWESTELIJKE PLANNEN?

Aan het begin van deze nieuwe legislatuur worden de gewestelijke plannen (Lucht-Klimaat-Energieplan, Good Foodplan, Renature-plan, enz.) positief onthaald, maar ze zijn nog weinig gekend. Slechts drie gemeenten zeggen dat ze alle bestaande plannen kennen.

De meerderheid zegt ze te kennen, maar zou ze **graag beter begrijpen** en **willen weten hoe ze op lokaal niveau in de praktijk kunnen worden gebracht**.

Men vindt deze plannen zinvol omdat er **duidelijke doelen gesteld worden, de acties in de gemeenten worden gestuurd en de inspanningen tussen de beleidsniveaus** gecoördineerd worden. Ze kunnen ook stimulerend werken, op voorwaarde dat ze gepaard gaan met voldoende middelen en ondersteuningssystemen.

EEN OPROEP TOT ONDERSTEUNING EN SAMENWERKING

Wat de verwachte steun betreft, waren de gemeenten zeer duidelijk in hun eisenpakket:

1. **Werkgroepen en uitwisselingen tussen gemeenten:** van elkaar leren, hulpmiddelen delen, dubbel werk voorkomen.
2. **Opleiding voor het gemeentepersoneel:** om de interne vaardigheden te verbeteren, bv. op technisch of regelgevend vlak.
3. **Politieke bijeenkomsten:** om beleid op elkaar af te stemmen, knelpunten weg te werken en verticale coördinatie te versterken.
4. **Plaatsbezoeken:** om te leren van succesvolle ervaringen en om goede praktijken in kaart te kunnen brengen.

De gemeenten staan ook open voor nieuwe vormen van samenwerking: **publiek-private partnerschappen, Europese financiering, intergemeentelijke samenwerking**, enz. op voorwaarde dat dit op een **toegankelijke en eenvoudige manier** kan en het **aangepast is aan hun lokale situatie**.

VOOR EEN EERLIJKE EN DUURZAME LOKALE KLIMAATTRANSITIE

De klimaattransitie loopt volop in de Brusselse gemeenten. Maar om hun engagement te kunnen nakomen, hebben ze **meer ondersteuning** nodig. Meer geld, meer personeel maar ook meer begeleiding. Daarvoor is een betere coördinatie nodig tussen de verschillende bestuursniveaus, moeten middelen en expertise gedeeld worden, en moet de sleutelrol van het lokaal bestuur als eerstelijns speler in de aanpak van klimaatproblemen erkend worden.

Wanneer er weinig geld is, is het belangrijk om **eenvoudige, toegankelijke en reproduceerba-**

re oplossingen aan te dragen om snel in gang te kunnen schieten. Het beste halen uit wat werkt, inspanningen bundelen en procedures stroomlijnen zijn allemaal hefbomen om van de klimaattransitie een lokale, concrete en eerlijke realiteit te maken.

SPECIFIEKE OPLEIDINGEN OVER DE TRANSITIE

In het kader van de opleidingen voor mandatarissen van Brulocalis werd op zaterdag 15 maart een thematische sessie over transitie gehouden voor de bevoegde schepenen. Er werd een overzicht gegeven van verschillende onderwerpen, waaronder de wetenschappelijke en juridische context op mondiaal, Belgisch en gewestelijk niveau.

Na deze sessie werden via videoconferentie een aantal modules georganiseerd om de kennis van de mandatarissen in bepaalde nog specifiekere domeinen aan te vullen. Dat gebeurde in samenwerking met de gewestelijke administratie Leefmilieu Brussel. Ook de belangrijkste thema's rond transitie van de Brusselse gemeenten kwamen aan bod en de bevoegde mandatarissen kregen concrete tools aangereikt waarmee ze actief hun bevoegdheden kunnen uitoefenen.

Op de site van Brulocalis vind je alle content:

- Presentatie en filmpje van de specifieke sessie Geluidshinder - [24 maart 2025](#) (online)
- Presentatie en filmpje van de specifieke sessie Natuur - [7 april 2025](#) (online)
- Presentatie en filmpje van de specifieke sessie Klimaat - [14 april 2025](#) (online)
- Presentatie en filmpje van de specifieke sessie Afval - [22 april 2025](#) (online)
- Presentatie en filmpje van de specifieke sessie Shifting Economy - [24 april 2025](#) (online)
- Presentatie en filmpje van de specifieke sessie Water - [13 mei 2025](#) (online)

> Mathieu Stassart, verantwoordelijke externe communicatie bij Brulocalis

BRUSSEL WACHT BELANGRIJKE MILIEU-UITDAGINGEN

De wetenschap is het erover eens dat het klimaat verandert. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zal niet gespaard blijven van steeds zwaardere extreme weersomstandigheden. De gemeentebesturen hebben een belangrijke rol te spelen in het verzachten van de gevolgen en het veerkrachtiger maken van hun gemeente.

Tegen 2100 zal het Belgische klimaat veranderd zijn¹. Volgens één projectie, uitgaande van het meest pessimistische scenario van het IPCC, zal dit zich voornamelijk in drie dimensies manifesteren. Het zal het hele jaar door **warmer zijn** (tussen 2,6°C en 3,5°C). De winters zullen **natter** zijn en de zomers **droger**. Er zullen meer **extreme weersomstandigheden** zijn: hevige regenval in de winter, stormen en hittegolven in de zomer.

VEILIGHEID EN VEERKRACHT

In juli 2021 werd het zuiden van België zwaar getroffen door overstromingen, die een dramatische tol eisten: 39 doden, meer dan 100.000 mensen die getroffen werden en de totale kost voor de wederopbouw werd geschat op 5,2 miljard euro². Het Centrum voor Risicoanalyse van Klimaatverandering (Cerac)³ zag in de nasleep van deze ramp het daglicht.

Dit onafhankelijke federale orgaan analyseert klimaat- en milieurisico's op middellange en lange termijn. De focus ligt daarbij op de veiligheid en veerkracht van België. Cerac wil naar eigen zeggen "de schakel zijn tussen wetenschappelijk onderzoek, beleidsvorming en

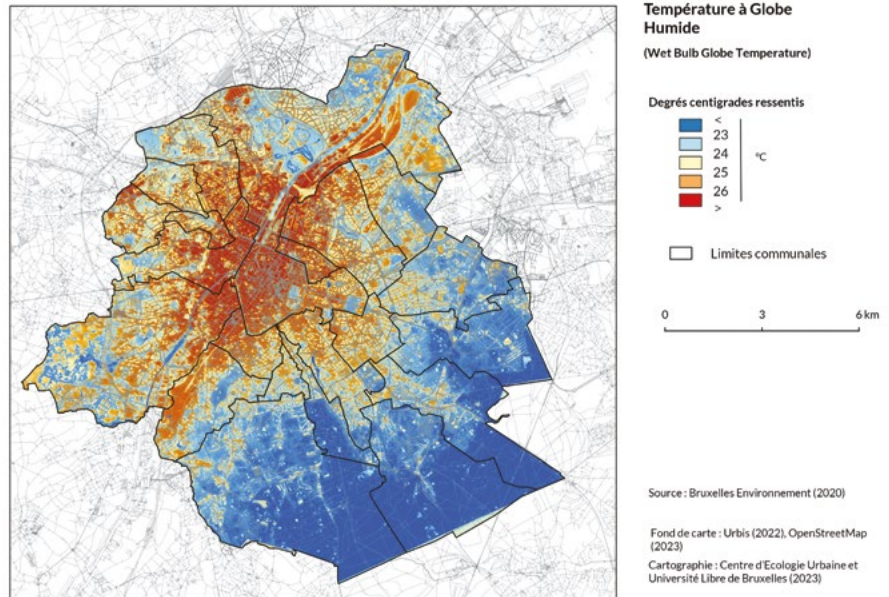
praktische uitvoering. Het aanpakken van de klimaat- en milieurisico's vereist een 'alomvattende maatschappelijke aanpak'. Door multidisciplinair onderzoek en samenwerking wil Cerac innovatieve oplossingen voorstellen".⁴

"Wanneer we een risicoanalyse opstellen, houden we rekening met drie dimensies," legt Aurore Brunson, wetenschappelijk expert bij Cerac, uit. "De **gevaaren**, zoals droogte, overstromingen en de stijging van de zeespiegel, moeten samen gaan met **de blootstelling en kwetsbaarheid** van bepaalde sectoren, gebouwen en mensen. Sommige groepen zijn kwetsbaarder voor klimaatverandering dan andere". Cerac bereidt momenteel een nationale risicoanalyse voor. De resultaten worden verwacht in november 2025.

DE GRILLEN VAN DE STAD

Het dichtbevolkte en sterk verstedelijkte Brussels Hoofdstedelijk Gewest is blootgesteld aan een aantal verschillende gevaren. In de hoofdstad leidt de opwarming van de aarde tot steeds meer, steeds langere en steeds warmere hittegolven. Brussel wordt daardoor steeds meer blootgesteld aan **hittestress**. In de meest verstedelijkte gebieden ontstaan stedelijke hitte-eilanden - plaatsen waar "de gemiddelde temperatuur hoger is dan in de voorstedelijke en landelijke omgeving". Met andere woorden, het is veel warmer in een betonnen omgeving, ook 's nachts, dan op het omliggende platteland. Deze temperatuurstijging maakt de **lucht** ook **vuiler**. Met meer regen in de winter en periodes van intense neerslag in de zomer staat Brussel ook bloot aan een verhoogd **risico op overstromingen**.

WET GLOBE TEMPERATURE⁵ IN BRUSSEL

© De Muynck, Wayens et al. 2025. Milieuongelijkheden in Brussel: typologie en stand van zaken. Verschijnt binnenkort.

WATERVALSYNDROOM

Deze zogenaamde "directe" gevaren hebben hun deel aan negatieve gevolgen, ook wel "indirecte gevaren" genoemd. "We zien vooral de impact van hitte op de gezondheid, bijvoorbeeld bij mensen met allergieën. Maar ook op het gebied van geestelijke gezondheid, met eco-angst", legt Aurore Brunson uit. Volgens een recente studie⁶ van de Fédération Wallonie-Bruxelles door de Université libre de Bruxelles (ULB), vertoont 10% van de ondervraagde kinderen en tieners regelmatig symptomen van eco-angst. 30% van de jongeren zegt persoonlijk bezorgd te zijn over de toekomst en bijna 7 op de 10 maakt zich zorgen over de aarde en de toekomstige generaties. Een andere studie⁷ werd tussen 2002 en 2011 uitgevoerd in Brussel door onderzoekers van de Universiteit Antwerpen, de KUL, de VUB en de Universiteit Hasselt. Ze rapporteerden een significante stijging van het aantal zelfmoorden tijdens periodes van grote hitte en legden het verband tussen stijgende temperaturen en het effect op de mentale gezondheid.

"Gezondheid, onderwijs, werk... Het is duidelijk dat de gevolgen van de opwarming van de aarde elk aspect van de samenleving beïnvloeden."

De productiviteit op het werk zal ook te lijden hebben onder de opwarming van de aarde: "Hittegolven hebben een impact, vooral voor arbeiders die buiten werken, maar ook in scholen. In Brussel zijn sommige scholen vervallen en ontbreekt de nodige infrastructuur om ze binnen koel te houden. In sommige klaslokalen stijgt de temperatuur tot boven de 25°C." Tot nu toe zijn de gevoeligheden van mensen die blootgesteld worden aan hittestress uitgebreid onderzocht op Brussel⁸.

Andere - meer verrassende - gevolgen hebben betrekking op ziektedragers. "Een reeks insecten, vooral muggen, die gewoonlijk in warmere gebieden voorkomen, beginnen naar onze streken te migreren. Nu ons klimaat opwarmt, doorlopen ze hier volledige cycli. Deze insecten dragen een aantal ziekten met zich mee, zoals knokkelkoorts en chikungunya. We zouden er de komende jaren dus wel eens meer van kunnen krijgen...". Sciensano en het Instituut voor Tropische Geneeskunde van Antwerpen hebben bevestigd dat tijgermuggen zich permanent beginnen te vestigen in België.⁹

Gezondheid, onderwijs, werk... Het is duidelijk dat de gevolgen van de opwarming van de aarde elk aspect van de samenleving beïnvloeden. En ze roepen een grote vraag op: wat zijn de kosten als we ons niet aanpassen?

1 Leefmilieu Brussel, "Toekomstige evolutie van het klimaat in België en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en de bijhorende gevolgen en risico's".

2 <https://www.cerac.be/nl>

3 Zie het artikel "Belgische klimaatrisico's voortaan op de voet gevolgd" in Nieuwsbrief in 2024.

4 <https://www.cerac.be/nl/themes/veiligheid-en-veerkracht-de-belgische-context>

5 De wet globe temperature (WBGT) is een maat voor hittestress die rekening houdt met temperatuur, luchtvochtigheid, windsnelheid, zoninstraling en bewolking, vooral in direct zonlicht. Het geeft de gevoelstemperatuur aan, rekening houdend met de buitenomgeving.

6 <https://actus.ulb.be/fr/actus/recherche/eco-anxiete-chef-les-jeunes-un-phenomene-complexe-et-mul-tifacette>

7 <https://actus.ulb.be/fr/actus/recherche/eco-anxiete-chef-les-jeunes-un-phenomene-complexe-et-mul-tifacette>

8 Zie over dit onderwerp het werk van het Urban ecology center, in samenwerking met het Centre de recherche de Bruxelles sur les inégalités sociales en SoHab, een vereniging die duurzaam stedelijk leven promoot.

9 <https://www.sciensano.be/nl/pershoek/het-muggen-seizoen-begonnen-de-tijgermug-verspreidt-zich-belgie-burgers-spelen-een-centrale-rol-de>

ONGELIJKHEID TEGENOVER KLIMAATVERANDERING

We worden niet allemaal op dezelfde manier getroffen door de gevolgen van klimaatverandering. Bepaalde categorieën mensen lopen meer risico. "Iedereen heeft intrinsieke gevoeligheden of kwetsbaarheden die te maken hebben met de manier waarop hun lichaam functioneert", legt Simon De Muynck uit, coördinator van het Urban Ecology Center, dat zich al enkele jaren met deze problemen bezighoudt. "Ouderen en kinderen zijn gevoeliger voor hittestress en luchtkwaliteit dan anderen. Sociaal-economisch achtergestelde mensen zijn ook kwetsbaarder. Als ze in vervallen huizen of zelfs op straat wonen, voelen ze de hittestress in volle hevigheid.

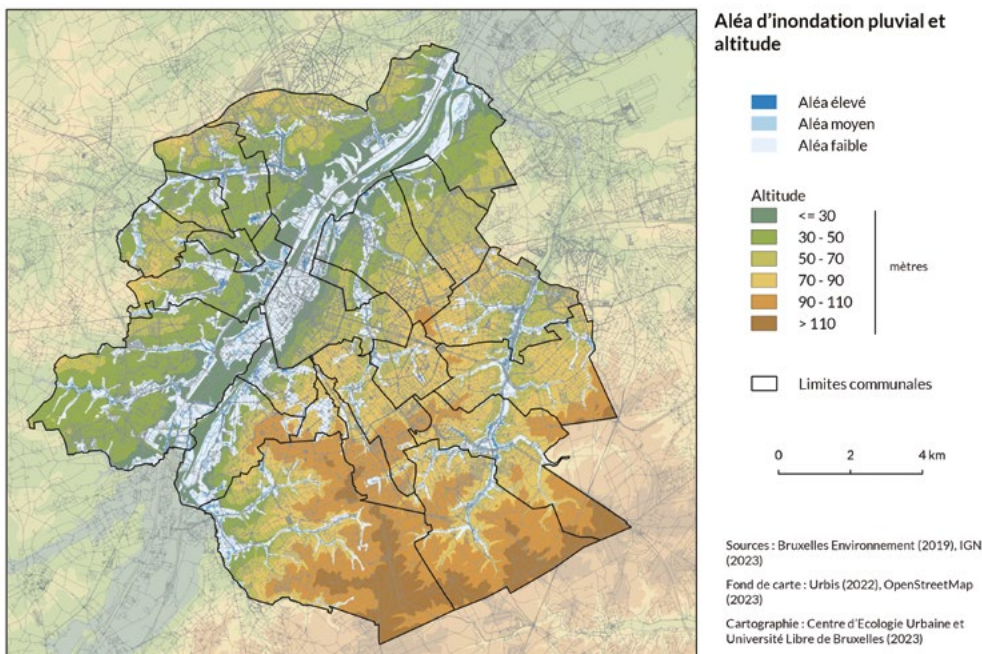
Bijzonder opvallend is dat de sociaaleconomische ongelijkheden van de Brusselse bevolking ook gecorreleerd zijn met milieuongelijkheden. Het Urban Ecology Center heeft ze in kaart gebracht aan de hand van gewestelijke statistieken. Simon De Muynck legt uit: "Binnen het Brussels Gewest is er een enorm verschil in verstedelijking en bijgevolg in de hittestress waaraan de gemeenten blootgesteld zijn. De tweede ring, die veel welvarender en groener is, staat veel minder bloot aan hittestress dan het stadscentrum en de eerste ring".

Dit verschil in blootstelling aan risico's is ook het resultaat van een sociohistorisch proces in de opbouw van de stad. Arbeidersbuurten liggen vanwege hun banden met industriegebieden meestal onderin de vallei. Welgestelde buurten zijn eerder te vinden op de hoger gelegen gronden. De armste wijken zijn dus dubbel blootgesteld aan overstromingen, of het nu gaat om regenval door afvloeiing of om rivieren door de nabijheid van de Zenne, die veel gevaarlijker is.

Cerac wijst ook op klimaatgerelateerde milieuongelijkheid als een groot risico. Aurore Brunson legt uit: "Over het algemeen zal de klimaatverandering de sociale ongelijkheid versterken. Een aantal spelers op het gebied van veiligheid heeft het sociale risico in verband met klimaatverandering als een groot risico aangemerkt".

"De ongelijkheden komen ook tot uiting op deelgemeentelijk niveau", voegt Simon De Muynck eraan toe. "Dit zorgt voor een dubbele ongelijke dynamiek". Het fenomeen wordt duidelijk als je de kaarten van de gemeente Vorst van nabij bekijkt. Het armere deel van de gemeente is veel meer blootgesteld. Enerzijds aan hittestress, gezien de aard van de stedelijke ontwikkeling. En aan overstromingen, "gezien het niveauverschil van 80 meter tussen de boven- en onderkant van Vorst".

OVERSTROMINGSGEVAAR EN HOOGTE

© De Muynck, Waysens et al. 2025. Milieuongelijkheden in Brussel: typologie en stand van zaken. Verschijnt binnenkort

Bouwvallige woningen maken sommige bewoners nog kwetsbaarder. Dit is wat Simon De Muynck **aanpassingsvermogen** noemt: "Er is een onrechtvaardigheid qua de ruimtelijke verdeling van de gevaren (die verwijzen naar het begrip blootstelling), maar ook qua gevoeligheid en het vermogen om op het probleem te reageren". Een arm gezin dat in een slecht geïsoleerd huis woont, heeft niet de financiële mogelijkheden om het te renoveren en zo de hittestress waaraan het wordt blootgesteld te verminderen. Hyperarme mensen - die in openbare ruimten slapen - worden dubbel gestraft. Ze zijn extreem kwetsbaar, vliegen onder de radar en zijn soms onzichtbaar in de statistieken van het Gewest.

EEN SOCIAAL EN FINANCIËEL RISICO

"Op dit moment overschrijdt België de planetaire grenzen", analyseert Aurore Brunson¹⁰. Ze benadrukt dat ons land, om zich beter aan te passen, "ambitieuzer" moet zijn en "meer inspanningen moet leveren" om veerkrachtiger te worden. Daarvoor moet er ook een risicocultuur komen en een beter begrip van en anticipatie op milieueffecten.

De link tussen **mitigatie** en **adaptatie** is cruciaal volgens Aurore Brunson: "Tot nu toe is er veel gesproken over het beperken van klimaatverandering: minder vervuillende auto's, minder ver-

vuilende verwarming, enz. Maar de risico's van klimaatverandering nemen toe. We zien het al gebeuren. We moeten ons daaraan aanpassen. Als we dat niet doen, zal de samenleving kosten maken die elders zullen worden doorberekend. En onze gezondheidszorg in het bijzonder". Het is duidelijk: hoe groter de risico's en hoe langer het duurt, hoe meer het de samenleving kost. De verschillende voorbeelden in dit artikel illustreren dit.

MEERDERE BELEIDSNIVEAUS

Gemeentelijke inspanningen maken deel uit van een Europese, nationale en regionale dynamiek. Als onderdeel van haar *Green Deal*¹¹ wil de Europese Commissie dat Europa het eerste klimaatneutrale continent wordt. Het plan vraagt een einde aan de netto-uitstoot van broeikasgassen tegen 2050 en "een reeks aanpassingen van het klimaat-, energie-, vervoers- en belastingbeleid van de EU. Die moeten het mogelijk maken om in 2030 netto 55% minder broeikasgassen uit te stoten dan in 1990".

EU-lidstaten moeten ook hun eigen plannen indienen. In België ligt daar momenteel het probleem. Het federale plan, dat eind juni 2024 klaar moest zijn, wordt pas in september 2025 ingediend bij de Commissie. De Commissie kan dan hard optreden en boetes uitspreken. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft al

aangekondigd, via de minister van Klimaat in lopende zaken, Alain Maron, dat aangezien zijn eigen plan klaar was, het niet aansprakelijk zou zijn voor eventuele boetes in verband met de vertraging door andere regeringen.

Om de Europese doelstellingen te halen, heeft het Brussels Gewest zijn eigen routekaart: het Gewestelijk Lucht-Klimaat-Energieplan (LKEP). Het werd goedgekeurd in 2023 en roept op tot "een vermindering [van broeikasgassen] met 47% tegen 2030, in vergelijking met 2005". Het LKEP benadrukt ook het doel van koolstofneutraliteit in 2050. Het LKEP herhaalt ook de noodzaak voor het gewest om "zich voor te bereiden op het onvermijdelijke" en "zich aan te passen aan de reeds aangetoonde effecten van de klimaatverandering, door de veerkracht van het grondgebied te verbeteren".

Het plan wordt lokaal vertaald in concrete acties. De gemeenten zijn op sommige vlakken bevoegd om te kunnen reageren op de gevolgen van klimaatverandering: aanleg van openbare ruimten, opstellen van gemeentelijke stedenbouwkundige voorschriften, aanleggen van infrastructuur, enz.

Daarnaast heeft het Brussels Gewest, via Leefmilieu Brussel, een oproep gelanceerd voor klimaatactieprojecten. Hierbij worden lokale initiatieven ondersteund om de klimaatverandering aan te pakken via 5 thema's: lokale klimaatplannen (inclusief financiering voor een lokale klimaatcoördinator), Stad-Natuur (biodiversiteit en water), Good Food (duurzame voeding), Zero Waste en Mobiliteit. Vanaf 2020 kregen gemeenten ondersteuning voor hun lokale klimaatactieplannen. De eerste plannen werden in 2023 gevalideerd.

GEMEENTEN: HUN ROL EN HUN GRENZEN

Deze plannen volgen drie fasen: een diagnose van de uitstoot van broeikasgassen, een beoordeling van de risico's en het klimaat, en vervolgens actieplannen. De actieplannen zijn gebaseerd op de diagnose. Ze worden over het algemeen op een participatieve manier opgesteld, met de betrokkenheid van lokale bewoners en/of gemeentelijke diensten.

Sommige gemeenten deden een beroep op adviesbureaus om hun diagnose uit te voeren, terwijl andere gemeenten het werk zelf uitvoerden. Het Urban Ecology Center bood ondersteuning aan de gemeenten Sint-Gillis, Vorst en Evere. Het analyseerde 15 gemeentelijke actieplannen en de risico's die door elk van hen werden geïdentificeerd. Kortom, het Brussels

Hoofdstedelijk Gewest wordt geconfronteerd met drie directe risico's waarover iedereen het eens is: "hitte, hevige regenval en luchtkwaliteit". De geïdentificeerde secundaire gevaren "kunnen echter verschillen van gemeente tot gemeente", aldus Simon De Muynck. Volgens de onderzoeker kunnen verschillende factoren dit verschil in diagnose verklaren. Elke gemeente analyseert de risico's in het licht van de aard van haar grondgebied, maar ook van de gebruikte methodologie.

"In Molenbeek (nvdr: niet opgenomen in de analyse van het Urban Ecology Center) bevinden we ons momenteel aan het einde van het ontwikkelingsproces", legt Albane Aubry uit, coördinator van het klimaatactieplan van de gemeente. "De strategische en operationele doelstellingen zijn al opgesteld, gepresenteerd en goedgekeurd door het college. We zijn nu bezig met het afronden van de concrete acties waaruit het plan bestaat. Het voordeel, tussen aanhalingstekens, dat we onderaan de lijst staan, is dat we inspiratie kunnen putten uit het werk van andere gemeenten. Dat is een grote troef".

Albane Aubry vervolgt: "We hebben een analyse van de gemeente uitgevoerd. De wijken waar de meeste mensen wonen die profiteren van de verhoogde tegemoetkoming, zijn ook de wijken met het minste groen. Deze wijken zijn erg kwetsbaar bij warm weer. We willen voorrang geven aan acties in deze buurten en tegelijkertijd de huren betaalbaar houden".

De gemeente riep het publiek op om deel te nemen aan het debat. "We hebben mensen uitgenodigd die rond het sociale werken. Omdat zij dagelijks in contact staan met de bewoners, kennen zij de realiteit ter plaatse beter dan wie dan ook", legt Albane Aubry uit. "Het terugdringen van milieuongelijkheid is een volwaardige doelstelling van het plan geworden. En sociale co-baten zullen een doorslaggevend criterium zijn, zowel voor het prioriteren van acties als voor hun implementatie".

Hoewel hij betreurt dat er niet altijd voldoende rekening wordt gehouden met milieuongelijkheden in de verschillende geanalyseerde gemeenten, wijst Simon De Muynck op het gebrek aan middelen als belangrijkste verklaring: "De gemeenten zijn leeggebloed. Ze hebben catastrofaal weinig middelen in verhouding tot het aantal taken dat van hen gevraagd wordt".

EEN WERELDWIJD PROBLEEM MET LOKALE GEVOLGEN

Aurore Brunson is het er ook mee eens: "Alle problemen die samenhangen met klimaatverandering - waterbeheer, aanpassing aan overstromingen, enz. - hebben te maken met ruimtelijke ordening". De expert gaat verder: "Zoals je kunt zien, hebben gemeenten al bepaalde richtlijnen voor analyses. Ik denk echter dat er een gebrek is aan investeringen en middelen om ze te kunnen uitvoeren, te beheren en te monitoren. Het is al lemaal een kwestie van geld en middelen".

"Het is duidelijk dat de afwezigheid van een gewestelijke regering ons parten speelt", bevestigt Inge Bongaerts, klimaatplancoördinator voor het administratieve luik in Jette.

De gemeenten zijn voor dit cruciale aspect grotendeels afhankelijk van andere beleidsniveaus. In het BHG, waar al bijna een jaar geen regering is, ligt alles stil. Projectoproepen zijn on hold gezet vanwege lopende zaken. Als gevolg daarvan kan het Gewest momenteel geen steun meer bieden aan de gemeenten.

"Het is duidelijk dat de afwezigheid van een gewestelijke regering ons parten speelt", bevestigt Inge Bongaerts, klimaatplancoördinator voor het administratieve luik in Jette. De gemeente heeft veel uit eigen zak gestoken in de financiering van het administratief luik van het plan. Maar de gemeentekas is beperkt. "Sommige projecten zijn al goedgekeurd door het college en zitten in veel departementen in de pipeline: gemeentelijk erfgoed, energie, ruimtelijke ordening, enz. Maar we zullen ook bepaalde acties van de thematische projectoproepen van het Gewest, die momenteel on hold staan, moeten uitstellen".

Nogmaals, de hamvraag is welke middelen de lokale besturen krijgen om hun taken te kunnen uitvoeren, en dat is de kern van de oplossing van deze problemen.

10 "Les multiples facettes des risques environnementaux en Belgique", artikel gepubliceerd in maart 2025 in het tijdschrift *Espace de libertés*.

11 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_nl

> Émilien Pommier, stagiair op de dienst Communicatie bij Brulocalis

ENERGIEGEMEENSCHAPPEN: INNOVEREN IN HET BELANG VAN DE BRUSSELSE GEMEENTEN

Op 10 april 2025 vond bij Leefmilieu Brussel een seminarie plaats. Publieke actoren, instellingen en burgers hebben er toen de kwestie van de energiegemeenschappen besproken. Het was een belangrijk moment, omdat energiegemeenschappen enerzijds een geloofwaardige optie vormen om de energievoorziening van gemeenten veilig te stellen, en anderzijds een middel zijn om de sociale band tussen de Brusselaars te versterken.

© Shutterstock

> De historische gevel van het Thurn & Taxis-gebouw

Als gevolg van de ambitieuze doelstellingen van het Akkoord van Parijs – dat in 2015 door 194 landen (waaronder België) ondertekend werd – kijken publieke actoren nu op een heel andere manier naar hun transitiebeleid. De voorbije jaren zijn er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bijvoorbeeld verschillende initiatieven rond energiegemeenschappen opgestart, zodat burgers, overheden en kleine ondernemingen hun eigen energie collectief en lokaal kunnen produceren, verbruiken, opslaan en delen.

Zo'n energiegemeenschap kenmerkt zich door een lokale verankering en horizontaal beheer. Het is een autonome juridische entiteit die tal van mogelijkheden biedt voor de gemeenten. Het hoofddoel is dat de leden van de energiegemeenschap er sociale, ecologische en economische voordelen uit halen.

BRUSSEL ALS DRIJVENDE KRACHT ACHTER EEN NIEUW MODEL VAN ENERGIEGEMEENSCHAPPEN IN EUROPA

In het kader van het wetgevingspakket *Klimaat-Energie* dat in 2019 goedgekeurd werd, heeft de Europese Unie de energiegemeenschappen erkend, alsook de rol van lokale actoren en burgers bij de implementatie van deze energiegemeenschappen. Er zijn voornamelijk twee Europese richtlijnen die de grondslagen voor dit model leggen. Richtlijn 2018/2001, ook bekend als RED II, uit 2018 introduceert de hernieuwbare-energiegemeenschappen voor de zelfproductie van groene energie. Richtlijn 2019/944 creëert de burger-energiegemeenschappen, die een bredere opdracht hebben dan alleen maar hernieuwbare energie. In beide gevallen is de energiegemeenschap de enige eigenaar van de productiefaciliteiten.

Het Brussels Gewest heeft gekozen voor nog een derde vorm, namelijk de lokale energie-

gemeenschappen, die zich uitsluitend op hernieuwbare elektriciteit richten. Bij dit type model zijn de eigenaars van de productiefaciliteiten ofwel de gemeenschap in geval van gedeelde faciliteiten, ofwel een of meerdere leden in geval van individuele faciliteiten. Hoewel deze projecten in de meeste Europese landen maar traag of niet volledig uitgevoerd worden, heeft het Brussel Gewest een veelbelovende start genomen: momenteel zijn er 15 projecten aan de gang, waarbij 544 deelnemers betrokken zijn en 8,13 megawattpiek (MWp) gedeeld wordt. Piekvermogen is een meeteenheid die het maximale vermogen aangeeft dat een fotovoltaïsche installatie kan leveren.

BRUPOWER: EEN BAANBREKENDE BURGERSCOÖPERATIE IN BRUSSEL

Gezien de klimaatverandering en de behoefte aan een aanzienlijke toename van de productie van hernieuwbare energie tegen een betaalbare prijs ontstond het idee om een burger-energie-

coöperatie op te richten in Brussel. In mei 2022 werd Brupower opgericht in overeenstemming met de geldende wetgeving voor de Brusselse energiemarkt, met als doel een nieuw energie-model te belichamen: in de vorm van een coöperatie en gedragen door de burger.

Met ongeveer 450 leden, 50 vrijwilligers en 2 werknemers biedt deze coöperatie inwoners, kmo's en overheidsinstellingen de kans om te investeren in de lokale energietransitie door lid van de coöperatie te worden via de aankoop van aandelen. Het ingezamelde geld wordt gebruikt voor de installatie van zonnepanelen op de daken van overheids- en appartementsgebouwen. De leden van Brupower zijn "mede-eigenaars van de zonnepanelen" en maken dus deel uit van de burger-energiegemeenschap. Zo kunnen ze "gebruikmaken van gedeelde energie die goedkoper is dan de marktprijs!", aldus Lionel Delchambre, voorzitter van Brupower.

"De leden van Brupower zijn "mede-eigenaars van de zonnepanelen" en maken dus deel uit van de burger-energiegemeenschap."

Een dergelijke structuur op basis van een coöperatief model biedt budgettaire en sociale voordelen. Enerzijds kunnen door het bundelen van de middelen de budgettaire kosten geminimaliseerd worden, waardoor het elektriciteitsstarief daalt in Brussel. Anderzijds helpt fondsenwerving op gewestelijke schaal om de ongelijkheden tussen welgestelde en kwetsbare wijken te compenseren. Kortom, het principe is eenvoudig: men draagt bij volgens de eigen middelen en men maakt gebruik van de energie volgens de eigen behoefte. Een model van energiesolidariteit dat het idee van samenwerken en delen op lokaal niveau een nieuwe impuls geeft.

EMPOWER: DE GEMEENTEN NEMEN DE CONTROLE OVER HERNIEUWBARE ENERGIEBRONNEN

De Europese Commissie heeft het NetZeroCities-project opgezet, dat steden ondersteunt in hun overgang naar koolstofneutraliteit tegen 2030. Op die manier kunnen gemeenten de structurele, institutionele en culturele obstakels overwinnen waarmee ze te maken hebben. NetZeroCities biedt hen expertise en financieringsprogramma's om hun klimaatambities te helpen realiseren.

Het Empower-project wordt gefinancierd door NetZeroCities en Horizon Europe. Het wil de rol van de Brusselse gemeenten in het versnellen en repliceren van de ontwikkeling van energie-uitwisseling en -gemeenschappen vastleggen. Het project wordt aangestuurd door de Stad Brussel in samenwerking met Elsene en Schaarbeek en de organisaties Énergie Commune en Brupower. Er zijn drie proefprojecten in specifieke buurten waar men de struikelblokken voor de ontplooiing van energiegemeenschappen wil opsporen en wegwerken. Het doel is om "effectieve modellen voor energiedeling op te zetten en aan te tonen". Die modellen "versterken de lokale energie-onafhankelijkheid, bevorderen het gebruik van hernieuwbare energie en zorgen voor een eerlijke toegang tot schone energie voor alle inwoners. Zo wordt bijgedragen aan de doelstellingen op het vlak van klimaatneutraliteit en duurzaamheid van het Brussels Gewest."¹ Op termijn kunnen de gebruikte tools en oplossingen dan gedeeld worden met alle Brusselse gemeenten. Brulocalis maakt trouwens deel uit van het begeleidingscomité waarin het consortium een stand van zaken kan geven van de vooruitgang en een punctuele ondersteuning kan vragen aan de betrokken stakeholders.

Het proefproject van de Stad Brussel is daar een mooi voorbeeld van. De stad is van plan te werken rond de voorbereiding van het as- en huizenblokcontract (AHC) Krakeel door een programma voor de herwaardering van de wijk te implementeren. Wat de Krakeelwijk zo bijzonder maakt, is dat ze voor meer dan 90% eigendom is van de Stad Brussel en van de para-publieke sector (Grondregie, Openbaar Patrimonium en Openbaar Onderwijs, d.w.z. de scholen van de Stad Brussel en de openbare vastgoedmaatschappijen). Dit biedt heel wat mogelijkheden voor de productie van hernieuwbare energie op de daken van gemeentegebouwen, terwijl de gemeente tegelijkertijd een voorbeeld stelt. Dergelijke initiatieven versterken niet alleen de productie van hernieuwbare energie, maar creëren ook sociale banden en lokale cohesie rond een gemeenschappelijk doel.

Er zijn ook nog andere proefprojecten in Elsene en Schaarbeek. Het Empower-project werkt daarbij aan methodologieën en ontwikkelt tools waarmee de struikelblokken voor de oprichting van energiegemeenschappen kan wegnemen en het voor Brusselse lokale besturen makkelijker maken om ze op te richten.

RESTERENDE OBSTAKELS EN VOORGESTELDE OPLOSSINGEN

Allereerst is het niet altijd evident om het zonnepotentieel van een gemeente te bepalen, ook al wordt momenteel slechts 10% van dat potentieel benut in Brussel. Daarom heeft Brupower onder andere het potentieel voor zonne-energie voor het duurzame wijkcontract Klein-Zwitserland in Elsene in kaart gebracht.

Verder is het essentieel dat de betrokken actoren burgers mobiliseren rond het project voor de opzet van een energiegemeenschap. Brupower is bijvoorbeeld betrokken bij het wijkproject Messidor in Vorst voor de installatie van zonnepanelen. De coöperatie maakt de boodschap eenvoudiger zodat alle burgers volledig betrokken kunnen zijn bij deze energie- en milieutransitie.

Daarnaast is er ook de financiering van dergelijke projecten. In Sint-Gillis heeft Brupower onlangs een overheidsopdracht binnengehaald waarbij de gemeente veertien daken ter beschikking stelt voor de installatie van zonnepanelen. En daar zijn veel voordelen aan verbonden voor de gemeente: "een aanzienlijke vermindering van de CO₂-uitstoot, geen investering nodig, een daling van de gemeentelijke energiefactuur en de mogelijkheid om overtollige zonne-energie te delen met de buurtbewoners".

Tot slot wil Brupower deze projecten ontwikkelen door er meer publieke actoren bij te betrekken en hen de voordelen ervan duidelijk te maken. Ze krijgen op die manier immers toegang tot lokale en koolstofarme elektriciteit, een lagere energiefactuur en steun voor een sociale, inclusieve en duurzame economie.

Hoewel er nog uitdagingen en obstakels overwonnen moeten worden, vormen de energiegemeenschappen een doeltreffend instrument voor een succesvolle energie- en milieutransitie. Ze zullen het gebruik van hernieuwbare energie in een stroomversnelling brengen, de lokale veerkracht ten aanzien van energiecrisissen versterken en de burgers en gemeenten opnieuw centraal stellen. Brussel heeft ervoor gekozen om hiervan een kernpijler in zijn energiestrategie te maken en zo "een pionier op het vlak van energietransitie en een voorbeeld voor andere Europese steden" te worden. Wat is er tenslotte logischer dan samen de energie produceren die we verbruiken op de plaats waar we wonen?

¹ Net Zero Cities, Brussels' Pilot City Activity: EMPOWER – Empowering Local Energy Independence through Electricity Sharing and Solar Production, <https://netzerocities.eu/brussels-pilot-activity-empower/> (eigen vertaling)

> Interview door Alessia Messina, business intelligence officer bij Brulocalis

HET KLIMAATFRESCO: EEN TOOL VOOR DE LOKALE BESTUREN IN DE ECOLOGISCHE TRANSITIE

Sinds het Klimaatakkoord van Parijs zetten de Brusselse gemeenten steeds sterker in op de energietransitie. In Ukkel uit die tendens zich sinds kort in verschillende sensibiliseringsactiviteiten via de pedagogische tool 'Klimaatfresco'. Een interview met Paul Van Osselaer, trainer, en Elwenn Eon, coördinator van het klimaatactieprogramma van de gemeente.

Brulocalis: Hoe is het project 'Klimaatfresco' ontstaan? Wat houdt het in en wat zijn de voornaamste doelstellingen van het project?

Paul Van Osselaer: Het Klimaatfresco is een interactieve en speelse workshop om mensen bewust te maken van de uitdagingen rond de klimaatverandering. Via **collectieve intelligentie** leer je dankzij de workshop **op interactieve wijze wat de mechanismen zijn achter de klimaatverandering**, waarbij de deelnemers inzicht krijgen in de rol die ze zelf kunnen spelen in de klimaatcrisis. Zo worden burgers aangemoedigd en aangezet om de biodiversiteit te beschermen, de klimaatverandering tegen te gaan en mee te bouwen aan een duurzame toekomst.

Vanwaar het initiatief 'Fresquons les Décideurs'?

PVO: veel trainers hebben zich eerst op bedrijven gericht, maar wilden nadien ook beleidsmakers bereiken om de interesse te verbreden en dichter bij de burger te staan. We kiezen een apolitieke aanpak, om belangenconflicten te vermijden. Lokale besturen zijn meer te vinden voor het organiseren van workshops dan federale kabinetten en staan nauwer in contact met de burger.

Hoe verloopt het contact met de gemeenten?

PVO: Meestal komen we in contact met de verantwoordelijken voor het Klimaatplan in de gemeenten, op hun initiatief of dat van ons. Via Elwenn Eon, verantwoordelijke voor het Klimaatplan in Ukkel, vonden we bijvoorbeeld ingang. Via het netwerk konden we vervolgens samenwerkingen aangaan met andere gemeenten.

Welk voordeel halen de gemeenten eruit als ze deelnemen aan zo'n workshop?

PVO: De gemeenten waarderen deze workshop omdat een complex onderwerp eenvoudiger wordt door toegankelijke taal te gebruiken. Bovendien weekt de workshop gevoelens los en worden bestuurders aangemoedigd om hun impact op het klimaat actief te verminderen. Politici kunnen dankzij de workshop ook hun boodschap verspreiden, lokale initiatieven opstarten en hun burgers mobiliseren op basis van een collectieve dynamiek. Tot slot is de toon minder verontrustend dan die van de media of de wetenschap. Dat maakt zo'n workshop beter behapbaar.

Wat is er bijzonder aan een Fresco met politici?

PVO: Het gaat vooral om de vragen van de deelnemers, die vaak te maken hebben met

hun specifieke bevoegdheden. Door de lokale politici te sensibiliseren, wordt de impact groter, want zij mobiliseren vervolgens de burgers. We benadrukken dat het belangrijk is om vandaag nog in actie te komen, want elke actie is een investering in een duurzame toekomst. Dat gebeurt via twee pijlers: enerzijds adaptatie aan wat onvermijdelijk is en anderzijds mitigatie door de CO₂-uitstoot met 55% terug te dringen tegen 2030, om te vermijden dat de gevolgen volledig uit de hand lopen. Tot slot houden we in gedachten dat de andere bestuursniveaus nauw verbonden zijn met de gemeenten. Die laatste dienen als tussenschakel om deze boodschap en informatie te verspreiden.

Welke gemeenten deden al een beroep op jullie?

PVO: Onlangs organiseerden we een workshop voor de inwoners van Etterbeek, waarna we de burgemeester voorgesteld hebben om nog Fresco's te organiseren voor de gemeenteraad

en het schepencollege. Ukkel, Vorst, Sint-Gillis, Sint-Peters-Woluwe en Watermaal-Bosvoorde namen ook al deel met hun gemeenteraden, schepencolleges of besturen.

Hoe verloopt de workshop?

PVO: Meestal nemen er vier tot acht mensen deel aan een workshop, die ongeveer vier uur duurt. Er zijn vier fasen.

De introductiefase: we maken kennis met elkaar aan de hand van 42 kaarten die de link tussen oorzaken en gevolgen op het vlak van milieu duidelijk maken, zelfs als je geen expert bent. De bedoeling is om het Klimaatfresco zelf samen te stellen.

De tussenfase: we praten over wat we voelen, zonder klimaatangst in te boezemen, zodat iedereen vrijuit kan praten.

De creatieve fase: hiermee schud je de losgemaakte emoties van je af door te discussiëren en bijvoorbeeld te tekenen. Dat klinkt misschien kinderachtig, maar het werkt. We bevinden ons in een unieke context die dat toelaat. Dat is uiteindelijk wat de workshop tot zijn recht laat komen.

De brainstormingfase: een laatste, noodzakelijke fase om de deelnemers aan te zetten tot doordachte en impactvolle actie.

Na de workshop sturen we een mail met alle informatie zodat iedereen die achteraf nog kan raadplegen. Achteraf houden we contact om te zien of de deelnemers in actie gekomen zijn. De contactpersonen bij de gemeenten zijn een grote hulp, want zij kunnen andere, soortgelijke activiteiten organiseren. Dat helpt om de motivatie te behouden en de mentaliteit stap voor stap te veranderen.

Welke concrete oplossingen stellen de mandatarissen voor?

PVO: Zaken die vaak terugkomen, zijn de strijd tegen stedelijke hitte-eilanden door vergroening, ontharding, waterbeheer en bewustmaking in scholen en bij het grote publiek. Natuurlijk is het ook belangrijk om de maatregelen in het gemeentelijk klimaatplan uit te voeren. Die uitkomsten zijn echter slechts indicatief: het hoofddoel van het Fresco blijft eerst en vooral het thema begrijpen.

Worden jullie geconfronteerd met bepaalde obstakels tijdens de workshops, en zo ja, welke?

PVO: In België is het bereik beperkt: 43.000 gesensibiliseerde mensen is te weinig. Er is te weinig zichtbaarheid, waardoor het moeilijk is

om mensen te mobiliseren. Soms halen we het minimumaantal van vier deelnemers niet en kan de workshop niet doorgaan. Momenteel hangt de verspreiding vooral af van het netwerk van de trainers, wat het bereik beperkt. Steun vanuit de gemeenten, vooral via hun communicatiekanalen, zou kunnen helpen.

Brusselse en Waalse gemeenten hebben al interesse getoond in het Fresco. En wat met Vlaanderen?

PVO: 90% van de 2200 trainers is Franstalig. Daarom zijn er veel minder Nederlandstalige workshops, al zijn er wel enkele tweetalig.

Hoe werd de beslissing genomen om een workshop te houden in de gemeente Ukkel?

Elwenn Eon: het Klimaatfresco werd opgenomen als te nemen actie in de luiken 'grondgebied'¹ en 'bestuur'² van het Klimaatplan van de gemeente. Die werden respectievelijk in 2023 en 2024 goedgekeurd door de gemeenteraad. Omdat die acties opgenomen waren in het Klimaatplan, dat goedgekeurd was door het schepencollege en de gemeenteraad, verliep de uitvoering vlotter. Een Klimaatfresco organiseren maakte ook deel uit van het Klimaatplan van het OCMW van Ukkel.

Wat was uw rol als coördinator bij het organiseren van deze workshop?

EE: Een 'Klimaatfresco' organiseren is een te nemen actie binnen het Klimaatplan sinds 2022-2023. Tegen het einde van die periode gingen we van start met de actie 'grondgebied'. We hebben toen contact opgenomen met Paul Van Osselaer om vanaf het volgende jaar workshops te organiseren voor het grote publiek.

Sinds 2024 werden er verschillende workshops en stands op poten gezet rond deze sensibiliseringstool. Recenter gingen we van start met de actie 'bestuur', wat gepaard ging met een overheidsopdracht om workshops aan te bieden voor de gemeenteraadsleden, alsook een specifieke opleiding om trainer te worden. In 2025 zullen we verder workshops specifiek voor het schepencollege, de gemeenteraad en de gemeenteamtbenaren organiseren.

Daarnaast is het mijn taak om het Klimaatfresco te promoten binnen het gemeentebestuur en workshops te organiseren.

Hebt u een mentaliteitsverandering vastgesteld, een bewustwording bij de deelnemers?

PVO: Over het algemeen krijgen we positieve feedback. Eén punt van kritiek komt wel vaak terug: sommige mensen ervaren het Klimaatfresco als beangstigend, vooral degenen die zich al bewust zijn van de klimaatproblematiek. Om daaraan tegemoet te komen, leiden we onze trainers op om zich aan te passen aan de doelgroep en een meer geruststellende toon aan te nemen.

EE: Jazeker! We zien heel vaak dat deelnemers bewuster geworden zijn, zelfs bij degenen die van zichzelf dachten dat ze 'al gesensibiliseerd' waren. De feedback op de workshops is vaak positief, zeker als er tijdens de workshop oplossingen voor de uitdagingen aan bod kwamen.

> Elwenn Eon

> Paul Van Osselaer

1 In fiche SE1 voor het grote publiek hebben we het over 'bewustmakingsworkshops' in de ruime zin.

2 Fiche SE2 voor verkozenen en gemeenteamtbenaren.

> Ingrid Moreau, juridisch adviseur bij Brulocalis

(ONVEILIGE) BEZETTING TER BEDE: WANNEER DE CONSTRUCTIE ZELF VOLKOMEN BOUWVALLIG IS GEWORDEN

Gezien de daklozen crisis in Brussel vormt de bezetting ter bedde, of een onzeker en tijdelijk gebruik van een pand, vaak een dilemma voor de burgemeesters. Ze moeten een moeilijke evenwichtsoefening voeren tussen openbare veiligheid en de verplichting om mensen opnieuw een dak boven hun hoofd te geven.

In Brussel loopt een groep mensen 'zonder' rond die door gemeenten en eerstelijnsorganisaties worden opgevangen. In 2024 werden door Brussels'help **9.977 'daklozen'** geteld, waarvan 10 % op straat en 27 % in zogenaamde niet-conventionele huisvesting¹, wat 25 % meer is dan in 2022². Onder hen **1.000 dakloze minderjarigen**. Bovendien biedt Brussel onderdak aan een groot deel van de **100.000 mensen zonder papieren** die in België verblijven³, waaronder **8.816 asielzoekers en mensen zonder opvangplaats**⁴.

Daarnaast is er in Brussel heel wat **leegstand: ongeveer 4.500 woningen** (2% van het totale woningbestand)⁵ en **ongeveer 1.000.000 m² kantoorruimte**⁶. Perspective Brussels houdt een register bij van leegstaande grond en gebouwen.⁷

DAKLOOSHEID IN HET BELGISCH RECHT: EEN QUASI-INSTITUTIONELE ONTKENNING

Volgens Olivier De Schutter, de speciale VN-rapporteur voor extreme armoede en mensenrechten: "Tegenover de voortdurende extreme armoede en omdat men moeilijk aan de vraag naar betaalbare huisvesting kan voldoen, **is de**

verleiding groot voor zowel staten als lokale besturen om het probleem te ontkennen". Bijvoorbeeld "door een verbod op te leggen op bedelen, door mensen te verbieden in openbare parken te slapen of zich te wassen of te koken in de openbare ruimte. **Als we de armoede niet kunnen bestrijden met de nodige middelen, bestrijden we de armen en proberen we hen onzichtbaar te maken**".⁸

In België zijn landloperij en bedelen sinds 1993 uit het strafrecht gehaald⁹. Maar een allesomvattende, gecoördineerde oplossing is nog niet gevonden binnen onze rechtsstaat. Sacha Hancart, advocaat aan de Brusselse balie, toont de institutionele ondenkbaarheid aan van dakloosheid als een op zichzelf staande bevoegdheid van de staat en als een object van transversaal beleid waarvoor samenwerking tussen verschillende instanties nodig is¹⁰. Hun respectieve bevoegdheden vormen momenteel de stukjes van een mozaïek die aan elkaar moeten worden gelijmd:

- De GGC **subsidieert verenigingen die actief zijn in de sector**;
- De **26 opvanghuizen voor daklozen worden erkend** door de GGC (6), de COCOF (16) en de VGC (4);

- **Persoonlijke hulp** (geestelijke gezondheid, drugsverslaving, etc.) valt onder de bevoegdheid van de COCOF/VGC;

- Huisvesting valt onder het Gewest;

- **Materiële hulp voor asielzoekers**, onder de federale overheid.

We kunnen alleen maar hopen dat de aankondigingen van de regering¹¹ in die richting gaan: "We voeren de strijd tegen dak- en thuisloosheid op en blijven ook inzetten op projecten zoals **Housing First** (...). We **stemmen onze aanpak af met de verschillende relevante actoren en bestuursniveaus**. (...) Ons opvangnetwerk staat al jaren onder druk. **Het is onaanvaardbaar dat verzoekers om internationale bescherming op straat slapen. We moeten tegemoet komen aan onze opvangplicht** (...) Net zoals al onze buurlanden kiest België voortaan voor strikt materiële opvang in collectieve centra. Daarin krijgen asielzoekers op een menswaardige manier 'bed, bad, brood en begeleiding' (...)".

NAAR BRUSSELS RECHT WORDEN DE TWEE KANTEN VAN DE MEDAILLE BEKEKEN!

Wat het individuele betreft, worden in een **masterplan voor het uitbannen van de thuisloosheid (maart 2024)**, mee opgesteld onder coördinatie van Brussel'help, nuttige maatregelen gebundeld in drie grote preventieassen¹². Bovendien moet **voortaan** (mei 2024) om de vijf jaar **een plan voor preventie en risicobeheer** op het gebied van gezondheidspreventiebeleid worden goedgekeurd door de GGC, in **overleg** met onder meer "de lokale sociaal-medische diensten"¹³.

Leegstand is voortaan een administratieve overtreding (december 2022)¹⁴. Er is een gewestelijke controlecel opgericht¹⁵. Bovendien gebruikten lokale besturen al fiscale hefbomen om leegstaande woningen, verlaten gebouwen en braakliggende terreinen aan te pakken (...).

BRUSSELSE BURGEMEESTERS TUSSEN HAMER EN AAMBEELD

Hoe kan men in een dergelijke context enerzijds de openbare veiligheid en gezondheid handhaven en anderzijds mensen die een gevaarlijk pand bewonen opnieuw huisvesten? Dit is het moeilijke dilemma waarmee onze burgemeesters en hun teams vaak worden geconfronteerd. **In wezen is de burgemeester de bewaker van de volksgezondheid en de veiligheid** in de gemeente (art. 135, §2, lid 1 NGW). Daartoe heeft hij de bevoegdheid om alle nodige individuele maatregelen te nemen (art. 133, lid 2 NGW).

De Raad van State geeft **de burgemeester zeer ruime bevoegdheden** en heeft deze uitgebreid tot elk mogelijk gevaar, inclusief voor de bewoners van een pand¹⁶.

Bovendien is **de jurisprudentie van de Raad van State** de voorbije 25 jaar **bijzonder veeleisend geweest op het gebied van de herhuisvesting van personen die in een bouwvallig of ongezond pand wonen**¹⁷. De recente arresten¹⁸ bevestigen het commentaar van Nicolas Bernard in *Nieuwsbrief* 2003/09 waarin hij zegt dat we hier in **zekere zin de regels die van toepassing zijn op de bijzondere politie hebben omgezet naar de algemene bestuurlijke politie**, waarbij de overheid verplicht is om mensen die hun woning kwijt zijn een nieuwe behoorlijke en betaalbare woning te geven¹⁹.

Qua handhaving van de openbare veiligheid in strikte zin geeft de Raad van State de burge-

"De Raad van State geeft de burgemeester zeer ruime bevoegdheden en heeft deze uitgebreid tot elk mogelijk gevaar, inclusief voor de bewoners van een pand"¹⁶.

meester soms **ruime bevoegdheden [...]** om de juiste maatregel te kiezen die bijvoorbeeld een bevel tot onbewoonbaarheid of beperkte bewoning kan zijn²⁰, en soms over **discretionaire bevoegdheden om de meest gepaste maatregel te kiezen** om het gevaar dat de woningen vormen te verhelpen (...).²¹

Maar **als het gaat om het (her)huisvesten van mensen**, welke bevoegdheden heeft de burgemeester dan? Afgezien van het vorderen van gebouwen (art. 134bis NGW)? Geen! In onze Brusselse gemeenten onderhandelen heel wat ambtenaren dagelijks met de eigenaars van kraakpanden over tijdelijke bewoningsovereenkomsten²². Als dat niet lukt, zoeken ze een oplossing bij een aantal opvangstructuren (Samusocial, vzw source, vzw pierre d'angle, enz.²³), die over het algemeen vol zitten. Daarnaast wordt er ook voornamelijk door het OCMW gewerkt om de gevolgen van mogelijke uitzettingen te voorkomen.

EEN MIDDELENVERPLICHTING

En wat gebeurt er als er geen oplossing wordt gevonden? Wat moet de burgemeester dan doen? Deze mensen op straat laten "*slapen*"? Hen naar een pand sturen waarvan hij weet dat het onveilig is, en zijn aansprakelijkheid inzetten? Dringend een pand vorderen, gezien de noodzaak om mensenlevens te beschermen²⁴?

Bij bijzonder bestuurlijk **huisvestingsbeleid is herhuisvesting een middelenverplichting, "naargelang de beschikbaarheid"**²⁵, en **geen resultaatsverplichting**. Dit kan niet anders in het algemeen administratief recht. De Raad van State verwees onlangs naar een arrest in de zaak *Faulkner en McDonagh tegen Ierland* van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 8 maart 2022. Vrij vertaald: "*In die zaak was het ook van oordeel dat de kernvraag was of er geschikte alternatieve huisvesting bestond voor de verzoekers en dat deze vraag noodzakelijkerwijs verband hield met de middelen waarover de lokale overheid beschikte*"²⁶.

Tot slot, de situatie is de voorbije vijf jaar wel achteruitgegaan, maar laten we hopen dat het nieuwe gewestelijke en federale overheidsbeleid zal leiden tot een verbetering in de komende vijf jaar!

1. Verwijzing naar rapport in de pers zie bv. Le Soir van 16 april 2025.
2. https://brusselhelp.org/images/Rapport_denombrement_2022_NL.pdf, p. 29.
3. Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, *Gezondheidsindicatoren van het Brussels Gewest*, 2024, p. 13.
4. FEDASIL, *Opvangnetwerk: kerncijfers 2023*, online 13/02/2024.
5. Brussel Huisvesting, uit een studie van het Brussels Studies Institute, online 22/11/2020.
6. *Le Soir*, 8 juni 2024.
7. url.me/Scft72
8. O. DE SCHUTTER, 'Briser le cycle : Mettre fin à la criminalisation du sans-abrisme et de la pauvreté. Une étude de deux rapporteurs spéciaux de l'ONU', in *Rev. dr. fond. et pauvreté*, 2024/3, p. 110.
9. Wet van 12/01/1993 houdende een urgentieprogramma voor een meer solidaire samenleving, *BS* 4/02/1993, die de burgemeester ook de bevoegdheid geeft om een pand op te vorderen.
10. S. HANCART, 'La répartition des compétences et le fédéralisme coopératif en matière de sans-abrisme à Bruxelles : des cache-misères?', in *Rev. dr. fond. et pauvreté*, 2024/2 (april 2024), p. 45.
11. Regeringsverklaring, 4/02/2025, *Parl. St.*, KAMER 2024-2025, nr. 56-0020-001, p. 82 en 169.
12. https://brusselhelp.org/images/Masterplan_Sortie_Sans-chef-soirisme_RBC_2024_NL.pdf
13. Ordonnantie van 16/05/2024 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid.
14. Art. 19/1 e.v. van de Brusselse Huisvestingscode.
15. Om hiermee samen te werken <https://be.brussels/nl/huisvesting/interview-met-de-cel-controle-van-de-gewestelijke-dienst-voor-leegstaande-woningen>
16. D. Renders, *Droit administratif général* (4e uitg.), Brussel, Larcier, 2022, p. 129.
17. RvS (VI ref.), nr. 100.705, *Kocycigit*; RvS (XIII ref.), nr. 115808, 12/02/2003, *Leroy en Postiau*; RvS (VI ref.), nr. 195.360, 16/07/2009, *Peluso*; RvS (VI ref.), nr. 214.277, 29/06/2011, *Jeanty*.
18. RvS, nr. 260.117, 13/06/2024, *L.C. en Z.B.*; RvS, nr. 261.377, 19/11/2024, *M.D., F.I. en B.K.*
19. N. BERNARD, 'Relogement suite à un arrêté d'inhabilité', in *Trait d'Union*, 2003/9.
20. RvS, nr. 237.492, 24/02/2017, *Alomene*.
21. RvS nr. 253.096, 24/02/2022, *De Manuel Carmona*.
22. Zie url.me/TbNefa N. BERNARD, 'Les occupations précaires : guide juridique et pratique', *JurimPratique*, 2017/2, voor meer toelichting.
23. Zie voor meer adressen: www.ama.be
24. Zie de case RvS nr. 259.709, 13/05/2024, *Fedasil*.
25. Art. 12, a. 2 van de Brusselse Huisvestingscode.
26. RvS, nr. 261.377, 19/11/2024, *M.D., F.I. en B.K.*

> Céline Grimberghs, adviseur bij de Federatie van OCMW's van Brulocalis

DRINGENDE MEDISCHE HULP: IS GEZONDHEID NOG EEN RECHT?

Vier jaar geleden stelden we deze vraag al eens tijdens een webinar dat we toen organiseerden. Iedereen antwoordde hier destijds bevestigend op, hoe kan het ook anders... Maar de kloof tussen dit in de wet verankerde recht en de realiteit op het terrein wordt steeds groter.

Het recht op gezondheid wordt erkend in internationale teksten – zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en de statuten van de WHO – en in onze **Belgische Grondwet**. Artikel 23 waarborgt namelijk het recht op een menswaardig bestaan, waaronder ook **het recht op gezondheidszorg** valt. Toch blijft toegang tot gezondheidszorg voor bepaalde bevolkingsgroepen allesbehalve vanzelfsprekend.

WANNEER DE TOEGANG TOT GEZONDHEIDSZORG EEN HINDERNISSENPARCOURS WORDT

Mensen in precair verblijf, zonder vaste woonplaats, chronisch zieken die alleen leven, ouderen die zorg nodig hebben... Er zijn veel mensen die **dagelijks** moeilijkheden ondervinden om hun recht op gezondheidszorg te laten gelden.

Er zijn verschillende oorzaken: complexe administratieve procedures, gebrek aan informatie, taalbarrières, digitale uitsluiting, een beperkt netwerk, de angst om aangegeven of uitgewezen te worden... Al deze drempels **verhinderen**

de toegang tot zorg, vaak nog vóór iemand effectief de stap zet om hulp te zoeken.

Zo ontstaat een paradox: België behoort tot de landen met een hoog niveau van gezondheidszorg, maar toch blijft de toegang tot deze gezondheidszorg ongelijk verdeeld.

DRINGENDE MEDISCHE HULP, EEN LAATSTE REDMIDDEL

In deze context moet **Dringende Medische Hulp (DMH)** fungeren als een laatste vangnet voor mensen die nergens anders terecht kunnen. Het is een **solidariteitsmechanisme** dat personen zonder geldige verblijfspapieren toegang geeft tot gezondheidszorg. En dat niet enkel in noodsituaties, zoals de naam misschien doet vermoeden, maar ook voor **chronische en preventieve zorg**, op basis van een medisch attest.

Sinds 22 mei 2025, de publicatiedatum van het verslag van het **Rekenhof**, staat DMH opnieuw centraal in het publieke debat. De media-aandacht is groot, maar de soms simplistische berichtgeving verhuult vaak een realiteit die complex en genuanceerd is. Want hoewel DMH een **fundamenteel recht** is, blijft de toepassing ervan in de praktijk vaak **ingewikkeld**.

EEN LOKAAL GEDRAGEN SYSTEEM, FEDERAAL AANGESTUURD

Dringende Medische Hulp steunt op een helder principe: het OCMW financiert de medische kosten van personen zonder geldige verblijfspapieren. In principe worden deze kosten dan terugbetaald door de federale overheid via de POD Maatschappelijke Integratie. In de praktijk is de concrete uitvoering echter volledig voor rekening van de OCMW's. Zij dragen daarnaast ook nog de indirecte kosten zoals personeelskosten, kosten die niet gedekt worden door het RIZIV, en de volledige administratieve verwerking van de dossiers.

En daar knelt het schoentje: **administratieve rompslomp, strengere eisen op vlak van maatschappelijke onderzoeken, lange doorlooptijden**, toenemende druk op maatschappelijk werkers... Al deze elementen maken van de toegang tot dit recht een waar **hindernissenparcours**.

De **Federatie van Brusselse OCMW's** wijst er al jaren op dat deze vertragingen of gebrekkige toegang **niet het gevolg zijn van desinteresse of kwade wil**. Ze zijn wel degelijk het resultaat van een systeem dat **te traag en te complex is, en dat structureel te kampen heeft met personeelstekorten**.

PREVENTIE ONTBREEKT MAAR AL TE VAAK

De cijfers spreken boekdelen: **85 % van de uitgaven voor DMH gaat naar ziekenhuiszorg**, vergeleken met 11% bij de algemene bevolking. Dit wijst op een **schrijnend gebrek aan toegang tot eerstelijnszorg**. Veel mensen komen daarom terecht op de spoedafdeling wanneer hun gezondheidstoestand al danig verslechterd is. Dat is niet alleen duurder, maar ook minder menswaardig en op lange termijn minder doeltreffend.

In een studie die in **december 2024** werd gepubliceerd, pleitte de Federatie voor een **heroriëntering van DMH richting preventie**:

vereenvoudiging van de procedures voor ambulante zorg, versterking van de rol van eerstelijnszorgverleners, bevorderen van een preventieve aanpak, enz. (Zie hierover ook artikel "Dringende medische hulp, omdat voorkomen beter is dan genezen" gepubliceerd in 2024 in *Nieuwsbrief* nr. 141).

EEN RECHT DAT EFFECTIEVE UITOEFENINGSVOORWAARDEN NODIG HEEFT

Het recht op gezondheidszorg blijft brandend actueel, vooral in een context waarin sociale ongelijkheden blijven bestaan en administratieve systemen steeds complexer worden.

Hoewel het recht op gezondheidszorg wordt erkend in wettelijke en internationale teksten, is de daadwerkelijke toegang tot zorg afhankelijk van hoe dit in de praktijk wordt georganiseerd. Deze organisatie vergt nauwe samenwerking tussen alle betrokken partijen: gezondheidswerkers, sociale diensten, overheden, verenigingen en instellingen.

Om het recht op gezondheidszorg echt te garanderen, moeten we inzetten op een gecoördineerde aanpak, op eenvoudigere procedures, en op een beleid dat focust op toegankelijkheid en samenwerking, eerder dan op controle. **Preventie verdient daarbij zeker een prominente plaats**, zodat mensen niet alleen in noodsituaties, maar ook in andere gevallen de juiste zorg krijgen.

Respect voor het recht op gezondheid vereist dus niet alleen de formele erkenning van dat recht, maar vooral ook concrete voorwaarden die maken dat iedereen – ook de meest kwetsbaren – daadwerkelijk toegang heeft tot gezondheidszorg.

Naast dit mechanisme om de toegang tot ambulante zorg te bevorderen, herhaalt de Federatie van OCMW's in haar werkzaamheden verschillende aanbevelingen:

- Een grotere rol voor de POD Maatschappelijke Integratie in de begeleiding van de OCMW's, via bv. opleidingen, opvolging van de praktijken, invoering van een bemiddelingsfunctie en constructieve audits in plaats van louter controles.
- Een omzendbrief rondsturen waarin meer klaarheid wordt gegeven over het standpunt van de POD MI over de elementen van het maatschappelijk onderzoek waarop de OCMW's zich kunnen baseren voor de toekenning van tegemoetkomingen in de medische kosten.
- Een nieuwe federale subsidie voor de OCMW's, via een mechanisme vergelijkbaar met dat van artikel 40 van de RMI-wet, voor de dekking van de werklast als gevolg van de behandeling van aanvragen voor tussenkomst in de medische en farmaceutische kosten ten laste van de federale overheid.
- Het gebruik van de Mediprima-software voor alle zorgverleners veralgemenen en vergemakkelijken, teneinde de administratieve last in verband met het beheer van de Dringende Medische Hulp (DMH) te vereenvoudigen.
- Het wettelijk kader aanpassen aan de Belgische jurisprudentie, met name op het gebied van toeristisch verblijf, die de OCMW's systematisch veroordeelt tot tussenkomst in de betaling van ziekenhuisrekeningen, terwijl het huidige wettelijk kader daarin niet voorziet.

ERRATUM

In het artikel *Stagnerende pariteit in de Brusselse gemeentebesturen*, dat verscheen in *Trefpunt* nr. 142, p. 21, is een fout geslopen in de grafiek 'College – verdeling volgens gender (inclusief burgemeesters)'. Het college van Koekelberg bestaat namelijk uit 6 vrouwen en 2 mannen (en niet uit 5 vrouwen en 3 mannen). Wij verontschuldigen ons voor deze fout. Aangezien de colleges van de gemeenten Schaarbeek en Sint-Joost-ten-Node inmiddels zijn samengesteld, vindt u het bijgewerkte artikel op onze website.

Le partenaire des administrations communales et des CPAS

ENTREPRISE DE TRAVAIL ADAPTÉ DEPUIS 1919

Nos services :

- Fourniture et impression papier
- Mise sous enveloppe des taxes
- Dépôts postaux
- Reliure de livres et registres de PV
- Enlèvement et destruction d'archives
- Numérisation de documents

Valorisation de nos factures auprès de l'AVIQ, **contactez-nous !**

Plus de 60 communes et CPAS, font relier leurs registres de délibérations au sein de notre atelier de reliure.

Plus de 50 communes externalisent l'impression et l'expédition des AER dans notre ETA.

Plus de 30 communes et CPAS ont fait appel à notre service d'enlèvement et de destruction d'archives.

Devis gratuits
à l'adresse e-mail
eta@lalumiere.be

ETA La lumière

04 223 25 48

www.etalalumiere.be

eta@lalumiere.be

> Interview door William Verstappen, adviseur bij Brulocalis

PARADIGM EN BRUSSEL CONNECTIT: DE IT-UITDAGINGEN AANPAKKEN

Gegevensbescherming (GDPR), cyberbeveiliging, artificiële intelligentie, beheer van digitale infrastructuur: de lokale besturen staan voor dezelfde uitdagingen als de gewestadministraties. We Een gesprek met Marnix Tack, algemeen directeur van Brussel ConnectIT en directeur-generaal ad interim van Paradigm.

> Marnix Tack

Brulocalis: Wat zijn de respectievelijke opdrachten van Paradigm en Brussel ConnectIT?

Marnix Tack: "Paradigm en Bruxelles ConnectIT zijn beide **gewestelijke openbare besturen**, onder de bevoegdheid van de Brusselse minister van Digitalisering en actief in hetzelfde werkdomein. Ze hebben een aantal vergelijkbare opdrachten. Ze verschillen echter wat betreft hun respectieve statuten en specifieke expertise.

Brussels ConnectIT bestaat uit 70 Paradigm-medewerkers en 30 ambtenaren en heeft vijf verschillende expertisecentra die zowel op

gewestelijk niveau als binnen de Brusselse Gewestelijke Overheidsdienst (GOB) opereren:

- **IT-coördinatie voor de 8 GOB-administraties**, met daarbij de planning, ontwikkeling en monitoring van IT-projecten en hun mogelijke bundeling. Dit omvat de integratie van gegevensbeheer en cyberbeveiligingsaspecten.
- **Het vereenvoudigen van administratieve procedures en het beheren van de relaties met gebruikers** is de opdracht van [easy.brussels](https://www.easy.brussels.be), een van de afdelingen van Brussels ConnectIT. Het agentschap krijgt erkenning voor initiatieven zoals de implementatie van een multichannel onthaalstrategie, zijn rol in het project [Digitaal Brussel](https://www.digitaalbrussel.be) en de publicatie van de verklarende gids.
- **De gewestelijke archivering** wordt verzorgd door het departement ConnectMemory, dat het belangrijkste archiveringscentrum van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is en een aantal zaken aanpakt, onder meer rond elektronische archivering.
- **De gewestelijke SAP en SAP HR-platformen** zijn tools voor algemene, analytische en begrotingsboekhouding en voor loonadministratie, zowel voor de Brusselse Gewestelijke Overheidsdienst als voor andere Gewestelijke Overheidsdiensten of instellingen van openbaar nut (ION). Binnen Brussel ConnectIT werd een gespecialiseerd team opgericht om de nodige interne vaardigheden te ontwikkelen om deze twee platformen te beheren en een groot aantal overheidsinstellingen in het systeem te integreren.
- Tot slot is er het Single Service Point. Dat is een fysieke en digitale plaats waar **het GOB-perso-**

neel IT-ondersteuning krijgt (levering en reparatie van hardware en licenties, helpdesk, enz.). Doel is te zorgen dat er binnen alle GOB-administraties overal dezelfde digitale maturiteit en technologische veiligheid is.

Paradigm is de technologische arm van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De organisatie speelt een sleutelrol in de digitale transformatie van het gewest. Dagelijkse zetten 600 medewerkers zich daarvoor in, waarvan ongeveer de helft gedetacheerd is bij haar klanten.

Paradigm **stuurt de digitale strategie van het Gewest aan en ondersteunt alle overheidsdiensten en openbare instellingen bij hun IT-projecten**. Zo vindt er een inclusieve, duurzame en samenhangende digitale transitie plaats. Paradigm richt zich op een aantal domeinen:

1. strategische en regelgevende **coördinatie** van het gewestelijk digitaal beleid;
2. **beheer** van gegevens en digitale instrumenten, in nauw overleg met publieke belanghebbenden;
3. **het definiëren van** gemeenschappelijke normen en richtlijnen voor een geharmoniseerd digitaal ecosysteem;
4. **beheer van** infrastructuur, netwerken en cyberveiligheid;
5. **meewerken aan** innovatie- en onderzoeksprojecten om de deskundigheid van het publiek te vergroten.

Paradigm ontwikkelt en levert shared oplossingen zoals:

- **tools** om overheidsdiensten te helpen moderniseren (IRISbox, BOS, ITSM, Notero, HMS, SoftHR, NOVA, enz.);
- **platforms** om de interactie tussen burgers en overheidsinstanties te verbeteren (MyPermit, FixMyStreet, be.brussels, CRM, enz.);
- maatregelen om verantwoord en duurzaam beheer van digitale bronnen te bevorderen (service voor duurzame digitale transformatie, Bureau voor Digitale Aankopen);
- initiatieven ter bevordering van innovatie, transparantie en digitale inclusie.

Tot slot kan Paradigm dankzij de operationele structuur van IRISteam ook gekwalificeerde IT-resources en lokale technische ondersteuning bieden aan gewest- en gemeenteadministraties.

Wat zijn hun banden met de lokale besturen?

MT: "De problemen waarmee de lokale besturen worden geconfronteerd, zijn meer dan waarschijnlijk dezelfde als die waarmee de gewestelijke overheid wordt geconfronteerd. Zeker op het vlak van cyberveiligheid, archivering van (al dan niet digitale) informatie, digitale volwassenheid, ondersteuning van het publiek bij het gebruik van digitale hulpmiddelen, enz.

Paradigm onderhoudt nauwe banden met de lokale besturen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, bv. via het **WePulse-programma**, een grootschalig informatiseringsproject voor de Brusselse gemeenten en OCMW's.

In opdracht van de gewestregering en ontwikkeld in samenwerking met Brussel Plaatselijke Besturen, wil WePulse de modernisering van lokale besturen versterken en de bundeling van inspanningen, instrumenten en middelen aanmoedigen. Het programma is ontworpen voor de lokale besturen, met hen en door hen, met het oog op participatief bestuur¹.

Concreet biedt WePulse lokale besturen en OCMW's een uniform softwarepakket, veilig gehost in de cloud, voor uiteenlopende gebieden als:

- financieel beheer (boekhouding, belastingen, inkomsten),
- personeelsmanagement,
- beheer van sociale dossiers.

Hiermee kunnen de lokale besturen de complexiteit en kosten van hun informatiesystemen verminderen en tegelijkertijd een imago

van nabijheid en kwalitatieve dienstverlening promoten bij burgers, bedrijven en partners.

Brussels ConnectIT van zijn kant heeft bijgedragen aan verschillende projecten en missies ten voordele van de lokale besturen:

- dankzij de expertise van easy.brussels in het kader van Digitaal Brussel;
- door in samenwerking met GSOB een catalogus met opleidingen over administratieve vereenvoudiging aan te bieden;
- door de administratie van de Brusselse gemeenten te helpen bij de implementatie van de geautomatiseerde kiezerslijst ADELE. Deze tool, ontworpen door Brussel Plaatselijke Besturen en Brussel ConnectIT, centraliseert de electorale informatie om de operaties op de verkiezingsdag te vergemakkelijken. Het project is zo succesvol dat ook de FOD Binnenlandse Zaken interesse heeft getoond in de tool.

Hoe kunnen Brussel ConnectIT en Paradigm hen ondersteunen en begeleiden om de problemen rond IT, GDPR, Cybersecurity, AI, enz. te kunnen aanpakken?

MT: "In een voortdurend evoluerende technologische context worden gemeentebesturen en OCMW's geconfronteerd met een aantal uitdagingen: gegevensbescherming (GDPR), cyberbeveiliging, artificiële intelligentie, beheer van digitale infrastructuur, enzovoort.

Paradigm treedt, via programma's als WePulse en dankzij haar transversale expertise, op als facilitator en betrouwbare partner om lokale besturen te ondersteunen bij deze kritieke vraagstukken:

- door veilige, GDPR-conforme oplossingen aan te bieden die gehost worden in een gecontroleerde gewestelijke omgeving;
- technische en strategische ondersteuning bieden, ook tijdens de fasen van digitale transformatie en change management;
- het gebruik van innovatieve instrumenten vergemakkelijken, met name voor gegevensanalyse;
- door ondersteuning te bieden rond cyberbeveiliging en administraties goede praktijken voor digitaal risicobeheer aan te leren;
- het bevorderen van een duurzame digitale transformatie, bv. door middel van concrete acties voor een inclusieve en duurzame digitale omgeving.

Daarnaast blijft Brussel ConnectIT, en easy.

brussels, best practices delen rond haar expertisegebieden. Paradigm en Brussel ConnectIT zijn complementair waardoor ze samen daadkrachtiger kunnen optreden bij de lokale besturen. Ze hebben een gemeenschappelijk doel: een echt verschil maken in het leven van burgers.

WIST JE DAT?

Gewestelijke administraties hebben allemaal een ander statuut, en hebben een andere mate van autonomie.

Een **Gewestelijke Overheidsdienst (GO)** is een administratie die integraal deel uitmaakt van de gewestelijke overheidsstructuur. Er bestaan verschillende GO, maar in dit artikel gaat het om de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel (GOB). Deze overkoepelende organisatie bestaat uit 8 overheidsdiensten: Brussel Mobiliteit, Brussel Huisvesting, Brussel Plaatselijke Besturen, Brussel Synergie, Brussels International, Brussel Economie en Werkgelegenheid, Brussel Financiën en Begroting en Brussel ConnectIT. In die hoedanigheid worden de zogenaamde "transversale" diensten gedeeld door alle 1600 ambtenaren die voor de GOB werken, ongeacht de dienst waarvoor ze werken.

Een **instelling van openbaar nut (ION)** is een **rechtspersoon** naar **publiek recht** die bij ordonnantie (of decreet/wet) is opgericht om een openbare dienst te verlenen, maar die, afhankelijk van het type, over een min of meer grote beheersautonomie beschikt.

Er zijn tal van overheidsinstanties die dit statuut hebben, waaronder **Paradigm**.

¹ Brulocalis heeft zitting in twee bestuursorganen: COMIGOV, waarin vertegenwoordigers van lokale besturen zitten, en COMEX, dat een impuls en richting geeft aan het project en waarbinnen onze vereniging de twee vertegenwoordigers van de gemeenten en het OCMW ondersteunt en begeleidt.

> **Nina Ramos, mobiliteitsadviseur bij Brulocalis**

OPENBAAR VERVOER VOOR IEDEREEN?

Stel je voor dat een bus stipt op tijd arriveert, maar dat de halte ingericht is op een trottoir dat niet toegankelijk is voor rolstoelen. Of dat er een gloednieuwe en comfortabele metro rijdt, maar dat er geen lift is om er te geraken ... Precies over dergelijke obstakels gingen de twee onderzoeken die Brussels Studies in de zomer van 2024 en de winter van 2025 uitgevoerd heeft. De bevindingen zijn duidelijk: er zijn nog altijd verbeteringen nodig.

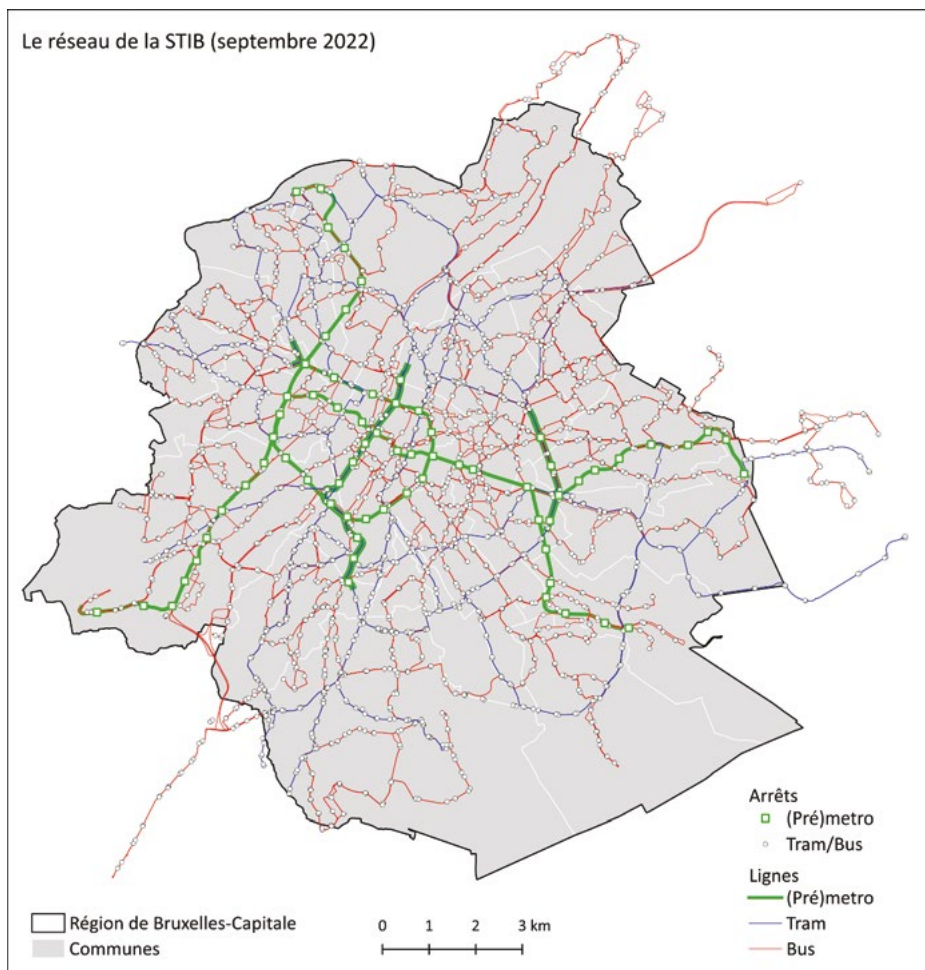
Voor het eerste onderzoek werden de haltes zelf onder de loep genomen. In totaal werden 2.487 bovengrondse en ondergrondse haltes geanalyseerd. Het onderzoek was gebaseerd op negen criteria voor mobiliteitsbeperkingen¹ die afgeleid zijn uit gegevens zoals drempelvrije toegankelijkheid, podotactiele markeringen, de afwezigheid van een spleet tussen voertuig en perron, wegbekleding, audiovisuele informatie, schuilhuisjes met zitplaatsen, toiletten in de buurt, de afwezigheid van een (rol)trap, een eenvoudig stationsontwerp, enz. Daarnaast vonden er interviews plaats met betrokken personen, verenigingen en institutionele actoren.

De conclusie? Ondanks de inspanningen van de afgelopen jaren zijn te veel haltes nog altijd niet afgestemd op personen met beperkte mobiliteit. De toegankelijkheid verschilt enorm van halte tot halte. Sommige tram- en buslijnen zijn op dat vlak vrij goed uitgerust, maar heel wat haltes, en dan vooral in ondergrondse stations, gaan gepaard met diverse obstakels.

*"31,9% = deel van de bevolking met een beperkte mobiliteit"*²

Uit de analyse komen een aantal belangrijke punten naar voren:

- De toegankelijkheid is niet gelijkmatig verdeeld over het hele gebied: sommige wijken zijn vlotter bereikbaar dan andere.
- De mate van inclusiviteit van de haltes (vooral voor bovengrondse haltes) is niet duidelijk in kaart gebracht.
- Het beheer is versnipperd: een groot aantal actoren zijn samen verantwoordelijk (MIVB, Brussel Mobiliteit, de gemeenten, enz.).
- De heterogeniteit is groot: er zijn meer dan 30 verschillende soorten haltes naargelang de periode waarin ze aangelegd zijn³.
- Er is te weinig informatie (weinig literatuur over de mobiliteit van personen met een handicap), en dat leidt tot een zeker negeren van het probleem.

LANGERE EN COMPLEXERE VERPLAATSINGEN

Het tweede onderzoek zorgde voor een primeur en kwantificeerde de verschillen qua reistijd naar 20 belangrijke bestemmingen (universiteiten, ziekenhuizen, enz.) op basis van specifieke beperkingen die vereisen dat de gebruikers een drempelvrije toegang, podotactiele geleidelijnen of routes zonder trappen nodig hebben.

De resultaten zijn ontegenzeggelijk: personen met beperkte mobiliteit moeten vaak langere afstanden afleggen en vaker overstappen. Bovendien

duurt hun reistijd een stuk langer. De metro, die nochtans snel en efficiënt zou moeten zijn, vormt zelfs een van de grootste obstakels. De metro is niet goed afgestemd op de noden van personen met beperkte mobiliteit en vergroot de toegankelijkheidsproblemen aanzienlijk, vooral door de lange overstaptijden, het tekort aan werkende liften en de niet-inclusieve signalisatie.

De onderzoekers wijzen erop dat de bevindingen van het onderzoek representatief zijn voor een onevenwichtige situatie, maar toch als optimistisch beschouwd kunnen worden omdat

ze geen rekening houden met onvoorziene gebeurtenissen zoals defecte liften of oprijplaten, slecht onderhouden paden, enz.

INCLUSIEVERE MOBILITEIT IN BRUSSEL?

Beide onderzoeken bieden een realistisch beeld van de uitdagingen waarmee personen met een handicap dagelijks geconfronteerd worden. De benadering op basis van de reistijd maakt duidelijk dat de toegankelijkheid niet langer enkel per halte bekeken mag worden. Integendeel, de verplaatsingen moeten in hun geheel herbekeken worden, van plaats van vertrek tot bestemming, maar ook het perron en het vervoer zelf.

*"9% = deel van de bevolking tussen 15 en 64 jaar die ernstige hinder bij alle dagelijkse activiteiten ondervindt door een handicap of langdurige gezondheidsproblemen."*⁴

Personen met beperkte mobiliteit hebben meer kans dat ze een omweg moeten maken, meermaals moeten overstappen en kleine obstakels tegenkomen (een te hoge trede, een onleesbare kaart of een defecte lift), waardoor een verplaatsing gewoonweg niet mogelijk is ...

De onderzoekers presenteren niet alleen hun bevindingen maar formuleren ook een aantal mogelijke oplossingen om de mobiliteitservaring te verbeteren voor mensen met een handicap.

Bijvoorbeeld:

- Een app of interactieve kaart maken met alle routes die volledig toegankelijk zijn.
- Prioriteit geven aan strategische gebieden, zoals ziekenhuizen en universiteiten.
- Personeel opleiden en de betrokkenen al vanaf de ontwerpfase betrekken bij de projecten.

Uit deze onderzoeken blijkt duidelijk dat we toegankelijkheid niet langer mogen beschouwen als een extraatje, maar als een absolute voorwaarde voor sociale rechtvaardigheid, als een grondrecht. Want om het openbaar vervoer inclusief te maken, is het niet voldoende om gewoon de infrastructuur aan te passen. We moeten ook anders kijken naar de hele stad en de betrokken personen al vanaf de ontwerpfase bij elke stap betrekken. Een stad met en voor iedereen, dat is het doel!

Meer info:

Frédéric Dobruszkes, Martin Grandjean en Arthur Nihoul, 'Openbaar vervoer voor iedereen (vervolg)? Verplaatsingen binnen Brussel voor mensen met een handicap', *Brussels Studies* [online], Algemene collectie, document 200, online geplaatst op 16 februari 2025

Frédéric Dobruszkes, Martin Grandjean, Arthur Nihoul en Julien Descamps, 'Openbaar vervoer voor iedereen? Beoordeling van de MIVB-haltes in Brussel', *Brussels Studies* [online], Algemene collectie, document 193, online geplaatst op 23 juni 2024

[https://data.mobility.brussels/home/nl/observatorium/toegankelijkheid/Gewestelijk observatorium voor mobiliteit: https://data.mobility.brussels/home/nl/observatorium/toegankelijkheid/](https://data.mobility.brussels/home/nl/observatorium/toegankelijkheid/Gewestelijk_observatorium_voor_mobiliteit)

1 Voor meer informatie over de beperkingen, zie: <https://journals.openedition.org/brussels/docannexe/image/7653/img-3.png>

2 Volgens de BELDAM-enquête, zie op de website van de FOD Mobiliteit en Vervoer

3 Oudere haltes hebben te lijden onder een validistische stedenbouwkundige erfenis, waarbij men uitging van een valide gebruiker (dus zonder beperkte mobiliteit).

4 Volgens de analyse "Arbeidsparticipatie en gezondheidsproblemen of handicap" op de website van Statbel

Het Opzoekings-
centrum voor
de Wegenbouw
(OCW): partner
voor de
wegenbouw
en de inrichting
van wegen.

Wacht niet langer,
doe nu een beroep
op OCW.

Wij zijn je partner voor
al je wegenwerken.

Meer weten:
www.brrc.be

Of scan deze code:

Wist je dit?

Bijstand

Wij voeren **jaarlijks bijna 700 interventies** uit. Onze technische experts staan op het terrein of op afstand voor je klaar. Ze helpen je met aanbevelingen en beste praktijken.

Opleiding

Er zijn meer dan **100 online en klassikale opleidingen** beschikbaar. Onze opleidingen zijn toegankelijk op alle niveaus van kennis over wegenbouw. Sommige opleidingen leveren zelfs een certificering op.

Proeven

Een bodemonster? Een meting? Worden de voorschriften van uw bestek nageleefd? Wij beschikken over een **uitgebreide uitrusting, zowel op het terrein als in het laboratorium**. Wij voeren de proeven* voor u uit.

Publicaties

U kunt meer dan 120 werken raadplegen. Aanbevelingen, meetmethoden, reglementen, ...

Opzoekingscentrum voor de Wegenbouw
Samen voor duurzame wegen

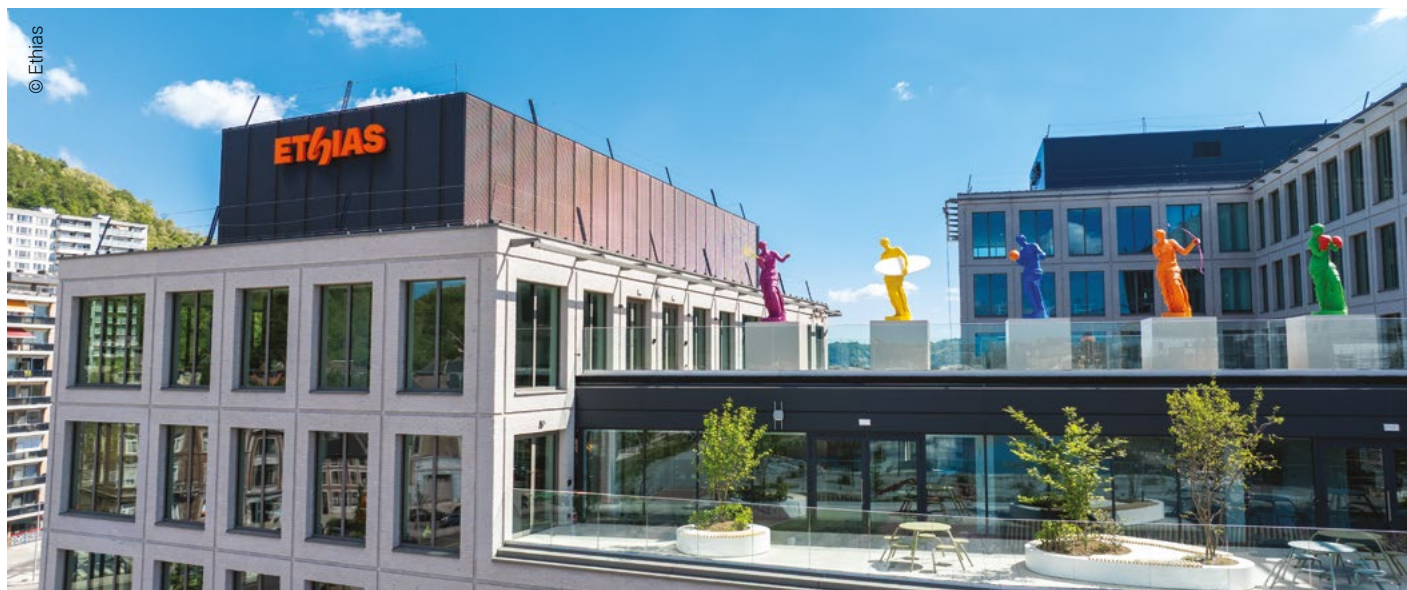
*sommige proeven zijn te betalen

> Interview door de dienst communicatie van Brulocalis

“MANDATARISSEN ONDER DRUK EN LOKALE BESTUREN IN VOLLE VERANDERING: ETHIAS IS ER VOOR U”

ETHIAS

Philippe Lallemand, CEO van Ethias, die we de laatste keer mochten interviewen in 2023¹, legt ons uit hoe Ethias zich wil blijven positioneren als de belangrijkste partner van de lokale besturen en zo dicht mogelijk bij de besluitvormers wil staan in elk gewest.

> Het nieuwe hoofdkantoor van Ethias middenin de eco-wijk Coronmeuse (Luik).

Brulocalis: Ethias profileert zich tegenwoordig als een veelzijdige groep. Hoe verklaart u die evolutie?

Philippe Lallemand: “De afgelopen jaren hebben we snelle, ingrijpende en soms onverwachte veranderingen meegemaakt, maar die bieden ook enorme kansen. Bij Ethias hebben we ervoor gekozen om die met beide handen te grijpen. We hebben onszelf opnieuw uitgevonden, ingezet op innovatie, en vooral ook op een andere manier van waardecreatie, zonder ooit onze missie als verzekeraar uit het oog te verliezen.

We gaan als bedrijf nu al meer dan een eeuw mee en zijn sterk verankerd in de Belgische economie, maar onze blik is wel resoluut gericht op de toekomst. Tijdens grote gebeurtenissen, zoals de coronacrisis en de overstromingen in Wallonië, staat Ethias altijd zij aan zij met burgers én lokale besturen.

Onze groei is gebaseerd op strategische diversificatie: naast onze verzekeringsactiviteiten

hebben we nieuwe expertisegebieden ontwikkeld om een compleet ecosysteem te worden dat ten dienste staat van particulieren, bedrijven en lokale besturen.

Met meer dan 5.500 werknemers en tot wel 200 nieuwe aanwervingen per jaar realiseert de Ethias-groep een omzet van 3,5 miljard euro en een nettowinst van 301 miljoen euro. Ethias Insurance is nu de derde verzekeraar van het land en onze dochteronderneming NRB is ook de derde ICT-dienstverlener in België.

Onze kracht ligt dus in onze collectieve inspanningen, interne synergieën en ons vermogen om innovatie en nabijheid te combineren. Daardoor kunnen we vandaag totaaloplossingen aanbieden, van verzekeringen en herverzekeringen tot digitale diensten, leasing en aanvullende pensioenen. Dat verloopt via een verzekeringsoplossing of via Ethias Pension Fund, ons multi-werkgeverspensioenfondsen dat al meer dan 400 werkgevers en 115.000 aangeslotenen helpt bij het beheer van hun pensioenregeling. Via projecten als CityForward, Go Fiber en Sparki ondersteunen we ook strategische transitie in de publieke sector.”

Weerspiegelt de nieuwe visuele identiteit van de groep deze strategische evolutie?

PL: “Jazeker. Deze verregaande transformatie moest zichtbaar gemaakt worden. Het was tijd om ons imago af te stemmen op wat we geworden zijn: een sterke, moderne en zeer menselijke groep.

Daarom hebben we gekozen voor een eengemaakt, toegankelijk en betekenisvol merk. De kern van onze nieuwe visuele identiteit is de ‘h’ in het woord Ethias. Deze ‘h’ is veel meer dan een letter, het is een embleem. Het belichaamt onze toewijding aan mensen, solidariteit en de nauwe relaties die we onderhouden met onze 1,2 miljoen individuele en 43.000 publieke en zakelijke klanten.

Het weerspiegelt onze ambitie om meer te zijn dan alleen een verzekeraar: we willen een partner zijn die betrokken is bij de grote veranderingen in de maatschappij. Het symboliseert ook onze lokale verankering, versterkt door onze 37 kantoren en ons netwerk van inspecteurs.

De verandering is dan ook niet louter esthetisch, maar een weerspiegeling van onze evolutie,

1. Ethias: partner-verzekeraar van de lokale besturen, Nieuwsbrief nr. 132, januari-februari 2023, <https://brulocalis.brussels/sites/default/files/2023-02/tub-132-nl.pdf>

> Philippe Lallemand, CEO van Ethias

onze visie en onze wens om een sterk, coherent merk te belichamen dat volledig verbonden is met de uitdagingen van morgen.”

Wat is uw kijk op de dagelijkse realiteit van de mandatarissen?

PL: “Ik denk dat het dagelijks werk van mandatarissen alsmaar veeleisender wordt, met een toenemende werkdruk en meer verantwoordelijkheden. Ze zitten in een permanente noodsituatie en voelen zich vaak geïsoleerd omdat ze steeds minder kunnen rekenen op de aanwezigheid en steun van partners, of het nu gaat om advies, analyse of financiële steun.

Tegelijkertijd staan ze ook meer en meer in de belangstelling van de media en de politiek. Hun rol is echt complexer geworden, vooral sinds de pandemie. In deze context wil Ethias, als langdurige en belangrijke partner van de lokale besturen, regelmatig in interactie blijven gaan om de nodige ondersteuning te bieden voor de goede werking van onze lokale overheden.”

Er zijn ook zorgen over de onverzekerbaarheid van lokale besturen. Wat is uw standpunt over dit onderwerp?

PL: “Ik begrijp die zorgen volledig, vooral nu er zich steeds meer extreme weersomstandigheden voordoen, die vaak veel media-aandacht krijgen. Van Frankrijk tot de Verenigde Staten zien we al dat tal van verzekeraars geen dekking meer willen bieden in kwetsbare gebieden. Persoonlijk vind ik dat puur plichtsverzuim, waarmee men de economische en maatschappelijke rol van verzekeraars ten aanzien van eigendom en mensen ondermijnt.

Onze rol als verzekeraar is juist fundamenteel in dergelijke situaties. We moeten nu oplossingen vinden en toepassen om burgers, bedrijven en de samenleving als geheel zo goed mogelijk te beschermen. Zoals ik al sinds het begin van de coronapandemie zeg, moet de ‘viertrapsraket’ echt op gang komen. Verzekeraars moeten verzekeren, herverzekeraars moeten herverzekeren, er moet een publiek-privaat partnerschap

komen, en – ook al is dat niet eenvoudig – op Europees niveau moet er ruimte zijn voor oplossingen en wederzijdse hulp.

Deze samenwerking is cruciaal om de veerkracht van onze gemeenten te waarborgen bij klimaatrampen en andere crisissen. Ook belangrijk om te weten is dat wij de enige partij zijn die nog op alle overheidsopdrachten reageert.”

Welke oplossingen zijn er om de Brusselse gemeenten de huidige uitdagingen het hoofd te helpen bieden?

PL: “Er zijn veel oplossingen en onze inspecteurs zijn er om te luisteren naar de zorgen en behoeften van de lokale besturen, zodat ze het best mogelijke advies kunnen geven. We bieden verzekeringsproducten voor zowel Leven (met pensioenoplossingen voor de eerste, tweede en derde pijler) als Niet-Leven (brand, burgerlijke aansprakelijkheid, motorrijtuigen, multimodale mobiliteit, arbeidsongevallen, gezondheidszorg, cybercriminaliteit ...). We bieden ook een hele reeks diensten aan, waaronder brandpreventie, opleidingen rond een brede waaier van onderwerpen, risicobeheeraudits (via Ethias Services), leasing van elektrische voertuigen (via Ethias Lease), het beheer van pensioenfondsen (via Ethias Pension Fund) en IT-oplossingen via entiteiten van de NRB-groep (ontwikkeling van toepassingen, AI, digitale transformatie ...).

Onze oplossingen worden voortdurend verder ontwikkeld, rekening houdend met wat onze polishouders in het dagelijks leven meemaken en met juridische ontwikkelingen en jurisprudentie. Op het gebied van burgerlijke aansprakelijkheid passen we bijvoorbeeld voortdurend onze dekkingen en waarborgen aan om beter te kunnen inspelen op de behoeften van de lokale besturen.”

Is de maatschappelijke en ecologische voetafdruk nog altijd belangrijk voor u, ondanks de dringende noodzaak om toekomstige financiële uitdagingen aan te gaan?

PL: “Bij Ethias is duurzaamheid een fundamentele pijler van onze bedrijfsstrategie, die terugkomt in alles wat we doen. We willen een blijvende impact hebben op de maatschappij van vandaag en morgen. Ik denk dan onder andere aan de milieu-impact van onze Net-Zero-plannen, onze duurzame investeringen en onze steun voor de Belgische economie.

Een concreet en actueel voorbeeld is dat we op 12 juni de winnaars bekendgemaakt hebben van de vierde editie van de Ethias Solidarity Awards. Er wordt in totaal 300.000 euro toegekend aan de winnende projecten, die zich

allemaal inzetten om jeugdwerkloosheid te bestrijden. Van de 233 inzendingen waren er 64 afkomstig van Brusselse OCMW's en vzw's. Tot nu toe heeft Ethias al meer dan een miljoen euro geïnvesteerd in dit goede doel.”

Hoe anticipeert u op de stijgende kosten van risico's, bijvoorbeeld op het vlak van klimaatverandering, cybercriminaliteit of pandemieën?

PL: “Bij Ethias anticiperen we op de kosten van risico's via een proactieve strategie ten opzichte van grote systemische uitdagingen. De klimaatverandering dwingt ons tot wetshervormingen en grootschalige investeringen in veerkracht, zoals blijkt uit de acties na de overstromingen van 2021.

Cybercriminaliteit is in opmars en vereist constante aanpassingen aan de dekking en nauwere samenwerking met de overheid. Pandemieën blijven ook een integraal onderdeel van scenario's rond risicobeheer.

Ethias combineert preventie, innovatie en publiek-private partnerschappen om deze uitdagingen nog beter het hoofd te bieden.”

Wat is uw mening over Brulocalis?

PL: “Brulocalis speelt een strategische rol, enerzijds door de belangen van de lokale besturen te verdedigen op federaal, gewestelijk en gemeenschapsniveau, en anderzijds door in te zetten op administratieve vereenvoudiging, digitalisering en de bevordering van de lokale democratie. Een essentieel aspect van de dienstverlening is het werk van de studiedienst, de organisatie van colloquia en de vele publicaties voor mandatarissen en de medewerkers van gemeentebesturen. Deze informatiebron is essentieel om de dienstverlening van de verkozenen en besturen aan de bevolking verder te professionaliseren. Hun werk is van hoge kwaliteit en bij Ethias verwijzen we vaak naar documentatie opgesteld door Brulocalis.”

Welke boodschap zou u tot slot nog willen meegeven aan onze leden?

PL: “Ze zetten zich in voor het algemeen belang. Dat is moeilijk werk in een complexe omgeving met steeds veranderende regelgeving, budgettaire beperkingen en economische schommelingen. Daarvoor wil ik hen dan ook oprecht bedanken. In deze context bevestig ik dan ook graag het engagement van Ethias om samen te werken met de lokale besturen, om onze partnerschappen te versterken, om projecten actief te ondersteunen, om concrete oplossingen voor te stellen voor de uitdagingen op het terrein, en om er voor hen te zijn, wat er ook gebeurt.”

UW ETHIAS-INSPECTEURS IN *Brussel*

HEAD OF SALES | PUBLIC, NON PROFIT & CORPORATE WALLONIE-BRUXELLES

FRANÇOISE LÉONARD
0477/41 71 63
francoise.leonard@ethias.be

HEAD OF SALES PUBLIC & NON PROFIT BRUSSELS

PHILIPPE MELAERTS
0475/98.47.68
philippe.melaerts@ethias.be

HEAD OF BRUSSELS' NETWORK

CHARLOTTE WITHOFS
0476/58.62.27
charlotte.withofs@ethias.be

INSPECTEURS BRUSSEL

MICHAEL DELGUSTE
0473/30.83.02
michael.delguste@ethias.be

STEFAN DEPREZ
0477/99.10.64
stefaan.deprez@ethias.be

ÉRIC DONY
0475/97.64.42
eric.dony@ethias.be

BOBY KAPLAN
0476/32.08.61
boby.kaplan@ethias.be

ACCOUNT MANAGERS SALES PUBLIC & NON PROFIT SOUTH

OLIVIER BINET
0476/24.45.11
olivier.binet@ethias.be

THIERRY POPULAIRE
0475/20.92.32
thierry.populaire@ethias.be

FRANCE RAHIER
0496/18.60.03
france.rahier@ethias.be

MICHEL TILKIN
0473/19.52.88
michel.tilkin@ethias.be

PATRICIA PICCOLI
0470/23.98.76
patricia.piccoli@ethias.be

ETHIAS

WE ZIJN ER VOOR *u*

> Justyna Podrazka, adviseur bij Brulocalis

CLRAE: EEN ZITTING MET FOCUS OP MENSENRECHTEN

Van 25 tot 28 maart vond in Straatsburg de 48e zitting van het Congres van de Lokale en Regionale Overheden van de Raad van Europa (CLRAE) plaats, en die kenmerkte zich door een aantal felle debatten. Enkele van de thema's die toen aan bod kwamen, zijn seksueel geweld, buitenlandse inmenging in verkiezingsprocessen maar ook de plaats van vrouwen in de politiek. Het orgelpunt van de besprekingen was de goedkeuring van een verklaring over het ontslag van burgemeesters in Türkiye¹.

> Roxana-Maria Chirtoiu, jonge afgevaardigde van het Congres voor Roemenië.

In die verklaring roepen de leden van het Congres de Turkse overheid op om verkozenen van de oppositiepartijen niet langer te vervolgen en op te sluiten. Ze vragen dat Ekrem İmamoğlu, burgemeester van Istanbul, en Abdullah Zeydan, burgemeester van de stad Van en lid van het Congres, vrijgelaten worden. Het Congres draagt Turkije ook op om de rechten van verweer te waarborgen en niet buitensporig gebruik te maken van de voorlopige hechtenis zonder duidelijk bewijs of redelijke verdenking.

Het CLRAE heeft het verbod op openbaar protest veroordeeld. Daarnaast wees het op de verslechterde arbeidsomstandigheden van lokale en regionale verkozenen, de verzwakking van fundamentele vrijheden en de versnelling van het aantal ontslagen.

Het Congres is ook bezorgd over de arrestaties en gerechtelijke vervolgingen van oppositieburgemeesters wegens terrorisme en corruptie en over het feit dat zij vervangen worden door benoemde bestuurders.

SLACHTOFFERS VAN SEKSUEEL GEWELD IN OORLOGSTIJD AAN HET WOORD

Groothertogin Maria Teresa van Luxemburg gaf tijdens het Congres meer uitleg over het cruciale werk van *Stand Speak Rise Up!*, de vereniging die zij in 2018 opgericht heeft om slachtoffers van seksueel geweld in conflictgebieden te ondersteunen. Op het Internationale Forum van 2019 in Luxemburg hadden 50 van deze vrouwelijke slachtoffers hun schrijnende ervaringen gedeeld.

STRIJD TEGEN DAKLOOSHEID

Olivier De Schutter, de speciale VN-rapporteur voor extreme armoede en mensenrechten, sprak over de factoren die dakloosheid in de hand werken. Hij wees op inkomensongelijkheden, de ontoereikende indexering van lonen en sociale uitkeringen in verhouding tot de stijgende huurprijzen en een tendens tot individualisering van huishoudens.

Hij hekelde de criminalisering van dakloosheid als een schending van de mensenrechten. Daarnaast riep hij de overheden op om de 'Housing First'-strategie goed te keuren, en dus om sociale woningen te bouwen zodat elke burger over een menswaardige woning kan beschikken.

Johannes M. Böhmer, Vice-Governor Social Development Strategy bij de Ontwikkelingsbank van de Raad van Europa (CEB), benadrukte dat de kosten van de gevolgen van dakloosheid op het vlak van gezondheid en criminaliteit veel hoger liggen dan de investeringen in sociale woningen.

De CEB werkt samen met enkele internationale en nationale organisaties om het *Europees Sociaal Handvest ter voorkoming van dakloosheid* toe te passen. De jonge afgevaardigden² van het CLRAE vestigden de aandacht op de bijzondere kwetsbaarheid van jongeren, de LGBTQIA+-gemeenschap en migranten.

BUITENLANDSE INMENGING IN DE LOKALE EN REGIONALE VERKIEZINGSPROCESSEN

Het Congres heeft vastgesteld dat inmenging bij recente verkiezingen een impact gehad heeft in verschillende landen. Deze impact is het grootst bij lokale verkiezingen, aangezien zij minder beschermd en gereguleerd zijn dan nationale verkiezingen. Het CLRAE wees op verschillende vormen van inmenging: illegale financiering, manipulatie van informatie (desinformatiecampagnes, gerichte propaganda en verspreiding van polariserende boodschappen) en cyberaanvallen.

Hij riep de lokale, regionale en nationale overheden op om hun prioriteiten bij te stellen. Daarvoor moet er wereldwijd een multidimensionale aanpak gehanteerd worden om dergelijke risico's tegen te gaan, die alleen maar groter worden door de technologische vooruitgang en de toenemende geopolitieke conflicten.

GEWELD TEGEN VROUWEN IN DE POLITIEK: HET CLRAE SLAAT ALARM

De leden van het Congres zien al jaren een algemene toename van geweld tegen vrouwelijke politici in de 46 lidstaten van de Raad van Europa. Tijdens deze zitting kwamen een aantal alarmerende getuigenissen aan bod.

Marc Cools, voorzitter van het Congres, herinnerde eraan dat de kwetsbaarheid van (vrouwelijke) burgemeesters en lokale verkozenen al onder de aandacht gebracht werd tijdens het debat 'burgemeesters onder druk' in 2024. Deze vrouwen hebben te lijden onder fysiek

1. In 2022 heeft de Turkse regering de naam 'Türkiye' officieel aangenomen.

2. Leder jaar selecteert het Congres uit elke nationale delegatie één jongere om deel te nemen aan de twee zittingen. De jongeren uit elk land vormen samen een specifieke delegatie van jonge afgevaardigden.

en psychologisch geweld, pesterijen en intimidatie, vooral op de sociale media. Dit alsmaar extremere digitale geweld ontmoedigt vrouwen om zelfs nog maar aan een politieke carrière te beginnen.

Flo Clucas, voorzitter van de permanente commissie voor gendergelijkheid van de Raad van de Europese Gemeenten en Regio's (REGR), presenteerde het laatste rapport van de REGR over 'Vrouwen in de politiek: lokale en Europese tendensen'. Dit verontrustende onderzoek bevestigt dat ongeveer een op de drie vrouwen in de politiek het slachtoffer geweest is van geweld, met name digitaal geweld.

"De massamedia en de psychologische manipulatie van jongeren – en dan vooral jongens – op sociale media maken het moeilijk voor vrouwen om aan politiek te doen", aldus Flo Clucas. Verschillende vrouwelijke sprekers hebben gewezen op het toenemende geweld tegen vrouwelijke politici en publieke figuren. Daarbij worden de ontwikkeling van AI en digitale platformen gebruikt om pornografische deepfakes te maken en te verspreiden, met de bedoeling vrouwelijke verkozenen in diskrediet te brengen. De mannelijke jonge afgevaardigden benadrukten het belang van de steun van mannelijke politici om deze negatieve tendensen tegen te gaan.

AGENDA VAN DE ZITTING IN OKTOBER

De volgende zitting van het Congres vindt plaats van 27 tot 30 oktober. Er zullen dan verschillende rapporten gepresenteerd worden over geweld tegen lokale en regionale verkozenen, buitenlandse inmenging in verkiezingsprocessen op lokaal en regionaal niveau en de situatie van de mensenrechten op lokaal en regionaal niveau in Europa.

Op de agenda staan ook het aanvullend protocol bij het Europees Handvest van de lokale autonomie rond milieu, de resultaten van de studiebezoeken van de permanente rapporteurs rond mensenrechten van het Congres en de handleiding voor mensenrechten over vrijheid van meningsuiting.

PRIMEUR VOOR EEN NIEUWE BELGISCHE VERTEGENWOORDIGSTER

Katrien Partyka, die het Vlaams Gewest vertegenwoordigt in de Belgische delegatie voor het CLRAE, woonde het Congres voor het eerst bij. Ze vertelde ons over haar eerste ervaringen en indrukken.

> Katrien Partyka

Wat zal je het meest blijven na je eerste Congres?

Katrien Partyka: "Dat ik in de iconische Congreszaal mocht plaatsnemen en naar zoveel internationale collega's mocht luisteren, was voor mij als ervaren politica behoorlijk indrukwekkend. De getuigenissen van Oekraïense collega's over de oorlog, maar ook de strijd voor de rechten van de Wit-Russische delegatie, de aangrijpende oproep tegen corruptie na een dodelijke brand in Noord-Macedonië, getuigenissen over geweld tegen lokale verkozenen en de speech van de Groothertogin van Luxemburg tegen vrouwen geweld lieten niemand onverschillig."

Zijn er bepaalde thema's waarvan je werk wilt maken in het kader van je nieuwe functie bij het Congres?

KP: "Als gewestelijke afgevaardigde, gemeenteraadslid, voormalig federaal volksvertegenwoordiger en voormalig burgemeester (nvdr: van Tienen,

zie kader) ligt de lokale democratie mij bijzonder na aan het hart. Gezien de recente gebeurtenissen is het echter duidelijk dat onze democratische waarden en de rechtsstaat niet vanzelfsprekend zijn, zelfs niet in Europa. Democratie moet meer zijn dan loze woorden: we moeten ze elke dag actief verdedigen. Ik wil me dan ook inzetten voor het concrete behoud van rechten en van de democratische waarden binnen de lokale overheden in zowel het oude als het nieuwe Europa. Om dat van onderaf te kunnen doen met collega's uit andere landen is een grote stimulans en een echt voorrecht."

Meteen na de zitting hebt u een ander lid van de opvolgingscommissie vervangen voor de waarnemingsmissie in Griekenland. Hoe is dat verlopen?

KP: "In Griekenland wordt de regelgeving voor lokale besturen momenteel flink hervormd. Samen met een Spaanse en een Finse collega heb ik met de burgemeesters van twee eilanden gesproken over hun specifieke uitdagingen, en dan vooral over de vluchtelingen die daar aankomen. Het was ook heel interessant om met de Griekse minister van Binnenlandse Zaken te kunnen praten. Voor ons Belgen zijn onze talenkennis en onze complexe institutionele structuur nog altijd een voordeel wanneer we in een internationale context werken."

Katrien Partyka: een korte biografie

In 2000 stapte Katrien Partyka in de lokale politiek in Tienen. In 2001 werd ze schepen en in 2015 burgemeester. Ze heeft de burgemeesterssjerp gedragen tot 2024. Sindsdien zetelt ze in de gemeenteraad als lid van de oppositie.

Op federaal niveau was ze volksvertegenwoordiger van 2007 tot 2010. Ze heeft toen een wet doorgedrukt die de toegang tot een schuldsaldoverzekering voor personen met een chronische ziekte verbeterde. Daarna ging ze tot 2014 aan de slag als raadgever klimaat bij het kabinet van de Vlaamse minister van Leefmilieu.

Ze werd verkozen als Vlaams Parlementslid in 2014 en opnieuw verkozen in 2019 en 2024. Momenteel zetelt ze in een aantal commissies voor huisvesting, gelijke kansen, cultuur en klimaat. Sinds 2025 is ze ook deelstaatsenator en lid van het Europees Comité van de Regio's.

ALGEMENE VERGADERING

Op 18 juni vond in het BIP Meeting Center de Buitengewone Algemene Vergadering van Brulocalis plaats. Na de gemeenteraadsverkiezingen in oktober 2024 keurde de vergadering de statutenwijzigingen goed en werd de volledige Raad van Bestuur vernieuwd. Lees het artikel hierover in dit nummer

Op www.brulocalis.brussels vindt u de nieuw samengestelde bestuursorganen van Brulocalis.

MILIEU EN TRANSITIESTAD

Naast de algemene opleidingen voor Brusselse mandatarissen en de sessie van 15 maart over de Transitie, boden Brulocalis en Leefmilieu Brussel een aantal thematische modules aan:

- Geluidshinder, 24 maart
- Natuur, 7 april
- Programma's Klimaatactieplannen, 14 april
- Afval, 22 april
- Shifting Economy, 24 april
- Water, 13 mei

WG Klimaatcoördinatoren

Op 8 april brachten Brulocalis en Leefmilieu Brussel de klimaatcoördinatoren samen. Op het programma: opleiding over digitale soberheid en verantwoorde digitalisering (Paradigm), voorstelling van de tool Strat&Gov (GSOB) en feedback van Elsene over de opvolging van hun Klimaatplan.

Jaarlijks event Good Food, al toe aan zijn derde editie

Op 22 mei vierde de Good Food-Strategie 2 (2022–2030) haar derde verjaardag. De ideale gelegenheid dus om een stand van zaken op te maken (voor de periode van medio 2024 tot medio 2025), met in de kijker:

- De VZW Refresh, die socioprofessionele inschakeling en opleiding duurzame Horeca combineert
- Het project Turbean, duurzame kantine op de campus van Solbosch

Er worden ook permanente opleidingsprojecten en bewustmakingsacties rond voedselvraagstukken georganiseerd.

Good Food strategie: enquête bij de gemeenten

In het kader van de evaluatie van Good Food-Strategie 2.0 die loopt van 2022 tot 2030, heeft Brulocalis, met de steun van Leefmilieu Brussel, een enquête afgenomen bij de Brusselse gemeenten. Het doel daarvan was om een stand van zaken op te maken van de duurzame voedseltransitie op basis van de vijf pijlers van de gewestelijke strategie, en om bepaalde behoeften van de gemeenten te identificeren.

De resultaten van de enquête zullen met de gemeenten worden gedeeld in het kader van de bredere evaluatie van de Good Food-strategie.

IWG Dierenwelzijn

Op 23 juni organiseerde Brulocalis, in samenwerking met de gemeente Oudergem, een intergemeentelijke workshop over dierenwelzijn voor de bevoegde raadsleden. Tijdens deze bijeenkomst werd gesproken over de plaats van de hond in de stad (met aandacht voor hondenzones en hun specifieke bewegwijzering) en de problematiek van schurft bij vossen.

IWG Renolution

Brulocalis organiseerde op 23 juni ook een vergadering in het kader van haar werkgroep voor collectieve renovatie. Deze bijeenkomst ging over de opvolging van de enquête uitgevoerd bij de IWG Collectieve Renovatie, de feedback van het project La Roue en andere RENOLAB.ID-projecten in verband met gegroepeerde renovaties. Er was ook nog een presentatie over de grote lijnen van het toekomstige GGSG (Gewestelijk-Gemeentelijk Steunprogramma voor Gegroepeerde Renovatie).

Terreinbezoek in Watermaal-Bosvoorde

Zoals elk jaar organiseerden Brulocalis en Leefmilieu Brussel een terreinbezoek in een Brusselse gemeente om inspirerende projecten en lokale initiatieven te ontdekken op het vlak van milieu. Op 26 juni stelde de gemeente Watermaal-Bosvoorde ons een aantal afgeronde projecten voor: het gemeentelijk Klimaatplan, drinkwaterfontein in de openbare ruimte, het project "Proef je speelplein" (fruitbomen op speelpleinen), de recycling 1170, een bomeninventarisatie, en de weide van de school Nos Petits.

RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDENBOUW

Op 2 april werd Brulocalis door het Kabinet van Staatssecretaris Ans Persoons gevraagd om technisch advies te geven over een gewestelijk ontwerp van besluit inzake hernieuwbare energie, tot wijziging van het BWRO en het "vrijstellingenbesluit". Deze tekst zet de Europese richtlijn 2023/2413 van het Europees Parlement om, die tot doel heeft **hernieuwbare energie** efficiënter te promoten en de vergunningsprocedures te versnellen. Brulocalis heeft haar advies op 14 april uitgebracht.

MOBILITEIT

WG Verkeersveiligheid

Op 25 april bracht Brulocalis de WG Verkeersveiligheid samen in Sint-Agatha-Berchem om het te hebben over **snelheidscontroles**. Brussel Mobiliteit lichtte de verschillende types flitstoestellen toe, en kondigde een toekomstige aankoopcentrale voor flitstoestellen aan. Brulocalis en de dienst mobiliteit van Sint-Agatha-Berchem gaven vervolgens meer uitleg over TMS-radars, die verkeersstromen monitoren en de snelheden objectiveren naargelang het voertuigtype en het tijdstip van doorgang. De vergadering werd afgesloten met een terreinbezoek.

Opleiding parkeren

Op 17 april organiseerde Brulocalis zoals elk jaar, in samenwerking met Brussel Mobiliteit, de jaarlijkse opleiding voor gemeenteambtenaren, schepenen en politiezones over de **parkeerregels** in het Brussels Gewest.

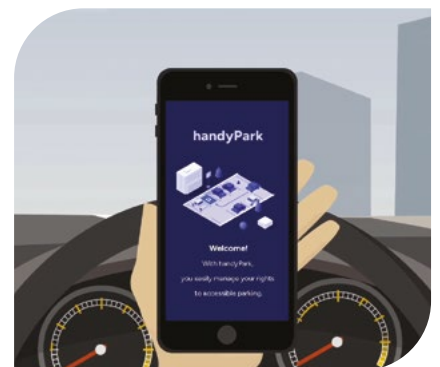

WG Parkeren

Op 16 mei bracht Brulocalis de WG Parkeren samen met vertegenwoordigers van de gemeenten, Parking Brussels en Brussel Mobiliteit. Er werd vooral gesproken over de evaluatie van het Gewestelijk Parkeerplan, en over de harmonisatie voor het **uitwisselen van gegevens tussen de verschillende bestuursniveaus** (dropzones, toevoegen/verwijderen van parkeerplaatsen).

Daarnaast kwamen ook **Handypark** en de **rotatietarieven aan laadpalen** aan bod. En Sint-Lambrechts-Woluwe kaartte de problematiek aan van geschrapte nummerplaten die nog steeds in omloop zijn.

Meer lezen over handypark: <https://handicap.belgium.be/nl/news-handypark-regel-je-digitaal-parkeerrecht-eenvoudig-de-nieuwe-app-handypark-en-voorkom-zo>

WG laadpalen

Op 13 mei organiseerden Brulocalis en Sibelga een Werkgroep over **laadpalen voor elektrische voertuigen**. Tijdens de vergadering werd de stand van zaken van de uitrol geëvalueerd. Er werd ook gesproken over parkeercontroles bij oplaadpunten, en over de noodzaak om een rotatietarief in te voeren.

Commissie wegverkeer

Tijdens de vergadering van 26 mei onderzocht de Raadgevende Commissie voor het Wegverkeer welke aanpassingen nodig zijn aan de **signalisatie** met het oog op de inwerkingtreding van de nieuwe code van de openbare weg. Er werd daarnaast ook gesproken over de toekenningscriteria van parkeerplaatsen aan personen met een handicap in de nabijheid van hun woning. Tot slot werden er een aantal aanbevelingen geformuleerd om de signalisatie in de hele regio te harmoniseren en te verduidelijken.

WG sociale inclusie

Op 27 mei vond de eerste bijeenkomst plaats van de WG over sociale inclusie en mobiliteit, georganiseerd samen met de Federatie van Brusselse OCMW's en Brussel Mobiliteit. Vertegenwoordigers uit de mobiliteits- en sociale sector van gemeenten en OCMW's onderzochten er hoe mobiliteitsbeleid meer rekening kan houden met sociale aspecten. Ook werd besproken hoe mensen in kwetsbare situaties begeleid kunnen worden bij hun mobiliteitskeuzes.

Duurzame mobiliteit

Op 13 juni kwam de jury bijeen voor de projectoproepen "Duurzame mobiliteit", beheerd door Brulocalis en gefinancierd door Brussel Mobiliteit. Op het eind van de zomer zal worden bekendgemaakt welke projecten geselecteerd zijn. De projecten die in aanmerking komen voor subsidie hadden betrekking op het deel "De stad beleven" (aanmoedigen om zich te voet of met de fiets te verplaatsen, de Week van de Mobiliteit en ondersteunen van gedragsverandering) en op het deel "schoolmobiliteit" (begeleiding van schoolrijen en inrichten van schoolstraten).

EUROPA

WG Europa

De Werkgroep Europa blijft de Brusselse gemeenten actief ondersteunen bij het opzetten van Europese projecten en het onderhouden van de dialoog met de instellingen.

Recent begeleidde Brulocalis de gemeente Sint-Jans-Molenbeek bij het project MOLEN-CARES (Molenbeek Caring About Respect & Equality in Schools), dat werd ingediend in het kader van het programma BGRW (Burgers, Gelijkheid, Rechten en Waarden). Het project richt zich op **het voorkomen van pesten op school** via een gezamenlijke aanpak die scholen, gemeentelijke diensten, verenigingen en gezinnen actief betreft.

Op 2 juni bracht een gemeentedelegatie **een bezoek aan het Europees Parlement**. Het ging om een initiatief van Europe Direct Brussels met de steun van Brulocalis. Tijdens dit bezoek werd dieper ingegaan op het Europese beleid en financieringsmogelijkheden. Het was ook de gelegenheid om het project Empower te ontdekken, dat de collectieve productie en het delen van zonne-energie promoot. Dit project, gepresenteerd door de "Dienst Europese en internationale programma's" van Schaarbeek, wil via lokale partnerschappen inclusieve en duurzame bestuursmodellen ontwikkelen.

Tot slot leverde Brulocalis een bijdrage aan het document van de CEMR "Towards an inclusive EU agenda for cities of every size and context". De focus lag daarbij op het onderdeel "Aligning EU funding opportunities with local needs", waarin gepleit wordt voor een betere afstemming tussen Europese prioriteiten en de realiteit van kleine en middelgrote gemeenten.

LOKALE EN PARTICIPATIEVE DEMOCRATIE

De dienst Participatie

Op woensdag 23 april hebben perspective.brussels en Brulocalis **een informatiesessie georganiseerd voor de nieuwe Brusselse verkozenen** over de "Dienst Participatie in het Brussels Gewest". Doel: toelichting geven bij de voorwaarden voor kwalitatieve participatie (doelstellingen, reikwijdte, methode, mandaat en verdere opvolging).

De aanwezigen konden van gedachten wisselen over het nut van burgerparticipatie voor het democratisch debat, voor een transparantere en legitiemere besluitvorming en voor een doeltreffender beleid.

Meer info op de website van Brulocalis

OCMW

WG "Administratieve vereenvoudiging en gebruikersrelaties"

Sinds het voorjaar maken ook de OCMW's deel uit van de WG "Administratieve vereenvoudiging en gebruikersrelaties". Op de agenda:

- Het voorbeeld van Anderlecht om een 100% online inschrijvingssysteem op te zetten voor gemeentescholen, dat de efficiëntie heeft aangetoond van digitale oplossingen die zijn aangepast aan de lokale realiteit en aan de verplichtingen van de ordonnantie Digitaal Brussel.
- Een stand van zaken van gewestelijke projecten rond administratieve vereenvoudiging, zodat de leden een algemeen overzicht krijgen en zich kunnen voorbereiden op de aanpassingen die op lokaal niveau nodig zijn.

De leden bespraken ook de voortgang van projecten die ondersteund worden door easy.brussels, zoals multichannel communicatie, elektronische facturering, de gewestelijke webstrategie en de *Single Digital Gateway*.

Nieuwe voorzitter

De Federatie van Brusselse OCMW's is verheugd te mogen aankondigen dat Sébastien LEPOIVRE (PS) verkozen is tot nieuwe voorzitter.

Meer info op de [website van Brulocalis](#).

Op de website van [Brulocalis](#) vind je de bijgewerkte samenstelling van de bestuursorganen van de Federatie.

Centraal aanspreekpunt van bankrekeningen

Op 19 maart dienden de 3 OCMW-federaties een advies in over een wetsvoorstel tot wijziging van de organieke OCMW-wet, dat het de OCMW's mogelijk zou maken om het **Centraal Aanspreekpunt van rekeningen** in te kijken.

De OCMW's, die al in 2022 met een soortgelijk voorstel werden benaderd, pleiten hier al lang voor. Dit is essentieel voor een betere analyse van de bijstandsvragen, en maakt het mogelijk om financiële gegevens efficiënter in te zamelen.

Het advies kan u hier lezen:

<https://brulocalis.brussels/nl/nieuws/advies-van-de-3-ocmw-federaties-gegevens-van-het-centraal-aanspreekpunt-van-rekeningen>

Kinderbijslag

In maart werd aan de Federaties van OCMW's gevraagd om een **advies** uit te brengen over het **wetsvoorstel om niet langer rekening te houden met kinderbijslag bij de berekening van de bestaansmiddelen**. De Federaties van OCMW's steunen dit voorstel. In het advies dat zij op 10 april 2025 indienden bij de Commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, stelden zij echter een precisering voor. Lees dit advies [op onze site](#).

Colloquium: Hervorming van de werkloosheidsuitkeringen

Op woensdag 14 mei 2025 van 8u30 tot 12u45 heeft de Federatie van Brusselse OCMW's een colloquium georganiseerd rond het thema **"Hervorming van werkloosheidsuitkeringen in België: de impact van deze maatregel op de werking en de opdrachten van de OCMW's"**. De foto's en de presentaties van dit colloquium kunnen worden bekeken [op onze site](#).

Mentale gezondheid

De Federatie van Brusselse OCMW's organiseerde op 2 en 4 juni 2025, in samenwerking met het [platform geestelijke gezondheid](#), twee opleidingen over mentale gezondheid.

Donderdag federatiedag

De Federatie van Brusselse OCMW's lanceert een nieuw initiatief: **"Donderdag federatiedag"**, ter vervanging van de opleiding voor OCMW-mandatarissen die initieel gepland stond op zaterdag 24 mei. Het eerste webinar vond plaats op 12 juni en ging over de algemene context van **armoede** via een analyse van de huidige sociale realiteit in ons Gewest. Er werd stilgestaan bij de veranderende behoeftes op het vlak van sociale bijstand, en over de aanpassingen van het overheidsbeleid om deze uitdagingen aan te gaan.

Bekijk het [filmpje](#) op onze website.

De tweede 'Donderdag Federatiedag' vindt plaats op donderdag 25 september 2025.

Budget

Op 22 mei hebben de drie Federaties van OCMW's samen een brief gestuurd naar Anneleen Van Bossuyt, minister van Maatschappelijke Integratie. In deze brief herhaalden wij nogmaals dat wij volledig betrokken willen worden bij de gesprekken over de budgetverlaging van het **Fonds voor Participatie en Maatschappelijk Activering** – een fonds dat van essentieel belang is voor onze OCMW's.

Lees dit advies [op onze website](#).

Op 13 juni uitte de Federatie van Brusselse OCMW's in een [persbericht](#) haar bezorgdheid over de afschaffing van het fonds.

FINANCIËN EN PERSONEEL

Op 21 mei kwam het Directieteam samen met partner Belfius om de financiële situatie van de Brusselse gemeenten en de gezamenlijke projecten te overlopen. Bijzondere aandacht ging uit naar het initiatief van Belfius om een nieuwe analysetool ter beschikking te stellen van de gemeenten. Met deze tool kunnen gemeenten een **financiële scan** uitvoeren en zo hun **speelruimte analyseren** op het vlak van inkomsten en uitgaven, begrotingsevenwicht en reserves, liquiditeit en thesaurie, schuldgraad en investeringsinspanningen.

STUDIEDIENST

Persoonsgegevens

Op 21 mei lanceerde Brulocalis de werkgroep DPO, met als doel **de verschillende documenten en aanvragen in verband met persoonsgegevens (GDPR) te centraliseren**. Door deze informatie te bundelen, zullen gemeenten en OCMW's op dit vlak beter vertegenwoordigd zijn bij de verschillende gewestelijke en federale instanties.

Buitenschoolse opvang: ontmoeting tussen gemeentelijke instanties

Op 25 april organiseerden Brulocalis en de COCOF een **informatiesessie** over buitenschoolse kinderopvang voor gemeenteraadsleden, kabinetsleden en medewerkers van het terrein (ATL-coördinatoren).

De verschillende sprekers (vertegenwoordigers van de dienst *Accueil Temps Libre* van ONE, de COCOF, ATL-coördinatoren, VZW's zoals Brulocalis) lichtten hun rol en opdrachten toe: algemeen kader van buitenschoolse kinderopvang, coördinerende rol buiten het gemeentelijk niveau, en acties ondernomen tijdens de ambtstermijn door Brulocalis.

Vijf centrale thema's kwamen aan bod: **vrije tijd, toegankelijkheid, inclusie, opvang voor kinderen jonger dan 6 jaar en het statuut van onthaalouders**.

De bijeenkomst was ook een gelegenheid om concrete ervaringen te delen en een beter zicht te krijgen op de werkelijke uitdagingen, zoals de organisatie van middagpauzes, subsidies en de flexibiliteit van de opvang.

SNIJBLOEMEN VOOR BEGRAAFPLAATSEN

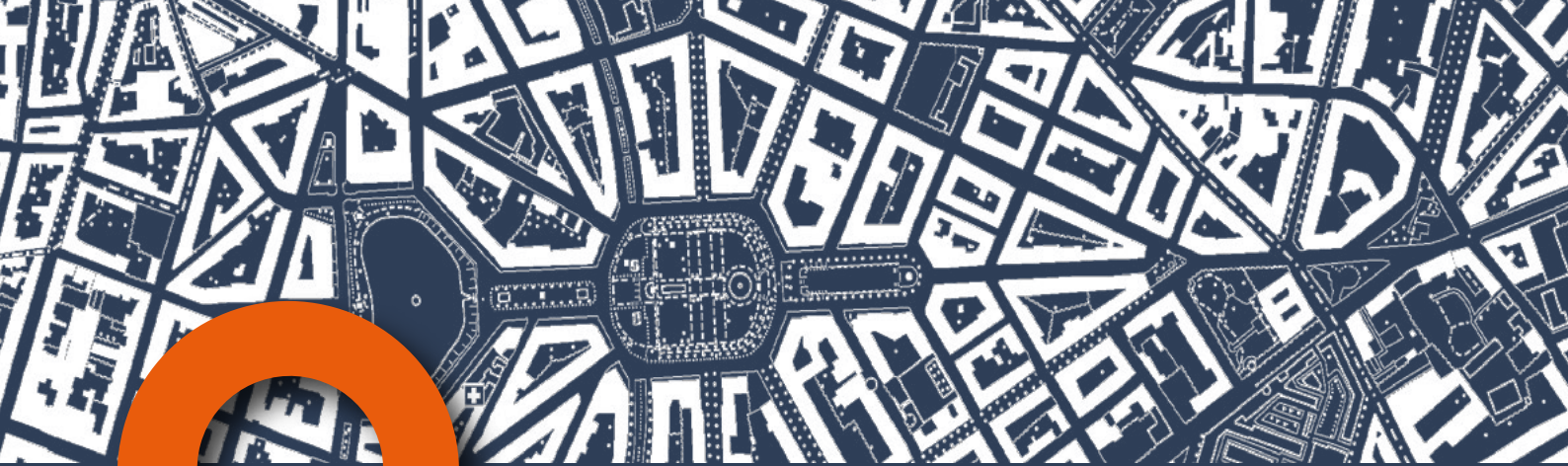
Een gebaar aan uw burgers om hun overleden dierbaren te herdenken.

Een kit van 1.000 gemengde voorjaarsbollen, ideaal voor het plukken van bloemen.

Natura Loci

Tel: +32 488 25 05 35
www.ververexport.be

Michel Dereau
info@naturaloci.be

NGI
Nationaal
Geografisch
Instituut

IGN
Institut
Géographique
National

Geografische gegevens en diensten
Federale partner voor uw toepassingen
Integrator en geobroker

Données et services géographiques
Partenaire fédéral pour vos applications
Intégrateur et geobroker

ngi.be

sales@ngi.be ☎ +32 (0)2 629 82 82

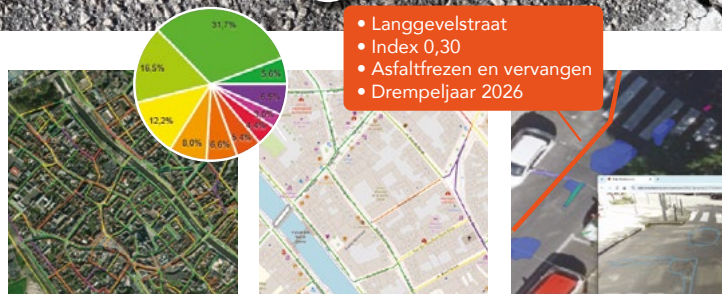

Shop _{NL}

Shop _{FR}

Optimaliseer je wegenbudget met Belgische AI

Gratis vooranalyse en begroting via **info@drivenby.be**

SAMEN DURVEN BOUWEN AAN DE SAMENLEVING VAN *morgen*

Voor meer informatie:
ethias.be/corporate/nl

Uw uitdagingen – en die van uw burgers – evolueren snel, soms zeer snel. Bij Ethias begrijpen we uw uitdagingen, maar vooral: we weten hoe ze aan te pakken. Sinds jaar en dag staan we aan uw zijde – betrokken, flexibel en altijd in de buurt.

Als historische verzekeraar van gemeenten, steden en publieke instanties hebben we onze missie verruimd, van louter bescherming naar een breed aanbod van diensten: **preventie, bijstand, leasing, pensioenen, herverzekering, technologische innovatie...**

Die expertises vormen samen één sterk ecosysteem, afgestemd op uw dagelijkse realiteit en op de grote transitie die we samen aanpakken. Vandaag bevestigen we duidelijk wie we zijn: **een unieke, geëngageerde speler die het humane, het menselijke, altijd centraal stelt.**

En die collectieve daadkracht is onze sterkte. Daarom maken we van de h in Ethias een krachtig symbool van solidariteit en samenwerking.

Samen bouwen we aan een samenleving die eerlijker, eenvoudiger en duurzamer is.

Ethias NV, voie Gisèle Halimi, 10 te 4000 Luik, is een verzekeringsmaatschappij toegelaten in België onder het nr. 0196 en onderworpen aan het Belgisch Recht • www.ethias.be • info@ethias.be – RPR Luik BTW BE 0404.484.654 • IBAN: BE72 0910 0078 4416 • BIC: GKCCBEBB. Publicitair document. V.U.: Vincent Pécasse. 05/2025